

*Yhessä ammentaan
evästä
elämän reppuun*

TUKEVA - hanke OULUN SALON KUNTA LOPPURAPORTTI

**Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitus-
vaiheessa**

**Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tu-
kena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen**

**Herranen Tuula
Roukala Tuija
Vähäsöyrinki Ida**

JOHDANTO.....	3
1 TAUSTATIETOA OULUNSALOSTA.....	3
2 OULUNSALON PILOTTIEN KEHITTÄMISTYÖ JA KESKEISET LÄHTÖKOHDAT	
4	
2.1 Pilottien keskeisiä lähtökohtia	5
Palvelunohjaus	5
2.2 Pilottien yleisiä tavoitteita	6
Pilotti A. Lapsen ja perheen yhteinen polku päivähoitoon	6
Pilotti B. Matkalla esiopetukseen	6
3 PILOTTIEN KUVAUS JA PILOTTIKOHTAISET TAVOITTEET	7
4 PILOTTIEN ETENEMINEN ja Budjetti	9
4.1 Pilottien eteneminen kokonaisuutena	10
4.2 Pilottien eteneminen toimintatapaakohtaisesti.....	10
4.2.1 Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa	10
4.2.1 Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen	11
5 PILOTTITYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSia.....	12
5.1 Kokemuksia - lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa (Tuija Roukala).....	12
5.2 Kokemuksia – moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen (Ida Vähäsöyrinki)	13
6 ASIAKASPALAUTTEET	16
6.1 A. Pilotti: Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa	16
6.2 B.Pilotti: Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen.....	18
7 POHDINTAA	20

JOHDANTO

Lapsi- ja nuorisovaltainen Oulunsalon kunta haluaa olla tukemassa lapsiaan ja nuoriaan tasapainoisiksi aikuisiksi. Oulunsalon kunta on mukana TUKEVA – hankkeessa, jolla tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointia. TUKEVA – hanke on Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliseen kehittämisohjelmaan (KASTE) kuuluva yhtenäinen pohjoissuomalainen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämisen hanke-kokonaisuus. Hankkeessa ovat mukana Oulun seutu, Kainuun maakunta ja Oulunkaaren seutukunta. Hankkeen hallinnoinnista vastaa Oulun seutu.

Oulunsalolla on hankkeessa pienten lasten osiossa kaksi pilotoitavaa prosessia ja nuorten osiossa yksi pilotoitava prosessi. Keskeisiksi kehittämistyön kohteiksi on otettu moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta päivähoidon/esiopetukseen sekä JOPO – nuoren ohjattu polku työssäoppimisen jaksolla.

1 TAUSTATIETOA OULUNVALON

Oulunsalon kunta on nuorekas, lapsirikas, yrittäjäystävällinen kunta Oulun seudulla. Asukasluku 31.12.2009 9593 henkilöä. Tilastokeskuksen arvion mukaan 0-6 - vuotiaiden lasten määrä Oulunsalon kunnassa kasvaa vuosina 2009 - 2013 158 lapsella eli keskimäärin 32 lapsella vuodessa. Oulunsalon kunnan strategian mukaisesti järjestämme palvelut kuntalaisille elinkaarimallia noudattaen. Tuemme ennaltaehkäisevää työtä ja kuntalaisten oman elämän hallintaa. *Pääprosessimme ovat lapsiperheiden hyvinvoinnista, aikuisten elämänlaadusta ja ikääntyvien elinvoimasta huolehtiminen.*

Palveluprosessin Lasten ja nuorten palveluiden tehtäväalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet kuntasuunnitelmassa ovat yhtenäisen oppimispolun kokonaisuuden kehittäminen ja varhaiskasvatuksen roolin vahvistaminen ja varhaisen tukemisen toimintamallien kehittäminen. Pyrimme kehittämään avoimen varhaiskasvatustoiminnan palveluja monimuotoisemmaksi ja pidämme tärkeänä seudullisen yhteistyön ja yhteisten käytäntöjen kehittämistä. Oulunsalon kunnan päivähoidon toiminta-ajatuksena on yhteistyössä vanhempien kanssa turvata lapselle laadukas varhaiskasvatus, edistää lapsen vuorovaikutuksellista kehitystä ja oppimista sekä antaa vahva perusta kohdata tulevaisuuden haasteet. Toiminta-ajatus, ”Yhessä ammentaen evästä elämän reppuun”, kuvaavan päivähoidon logon (raportin kansikuva) on suunnitellut ja toteuttanut oulunsalolainen taiteilija Minna Immonen.

Kuvio 1. Oulunsalon sijainti.

2 OULUNSALON PILOTTIEN KEHITTÄMISTYÖ JA KESKEISET LÄHTÖKOHDAT

Oulunsalon edustajat TUKEVA - organisaatiossa

- ❖ Seutuhallituksessa vs. kunnanjohtaja Sirkka Ylittervo/kunnanjohtaja Timo Nousiainen
- ❖ Tukevan johtoryhmässä palvelujohtaja Markku Seppänen
- ❖ Tukevan ohjausryhmässä tilaajaohjaja Seija Rantala
- ❖ Nuorten vastuuhenkilö seututyöryhmässä palvelupäällikkö, rehtori Harri Kauppinen
- ❖ Pienten vastuuhenkilö seututyöryhmässä päivähoiton johtaja Sari Nyberg/ vs. päivähoiton johtaja Tuula Herranen

Kuntakohtainen työryhmä

- ❖ rehtori Harri Kauppinen, pj.
- ❖ sosiaalityöntekijä Maija-Leena Lehto
- ❖ päivähoiton johtaja Sari Nyberg
- ❖ osastonhoitaja Hannele Rautiola
- ❖ koulukuraattori Jaana Finnilä
- ❖ erityisopetuksen koordinaattori Anne Savelius
- ❖ erityisnuorisotyöntekijä Sinikka Ojapelto

Keskeiset toimenpiteet

- ❖ Pienten lasten ja heidän perheidensä tuen ja palveluiden kehittäminen
- ❖ Nuorten ja heidän perheidensä tuen ja palveluiden kehittäminen
- ❖ Hyvinvoinnin seurantajärjestelmä

❖ Seudullinen lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma

TUKEVA – hankkeen laskutusasioista ovat kunnassa hoitaneet Hannele Kukkohovi ja Lasse Siekkinen. TUKEVA – hankkeen rinnalla Oulunsalon kunnassa on työstetty kuntakohtaista lastensuojelusuunnitelman toimeenpanosuunnitelmaa, päivitetty kuntakohtaista esiopetus-suunnitelmaa ja perhetyön työryhmä on kirjannut raporttiin kehittämisideoita perhetyön kehittämistä Oulunsalossa. Lisäksi Kelpo – hankkeen kautta tehdään paljon kehittämistyötä, mikä liittyy läheisesti pilotoitavien prosessien tavoitteisiin.

2.1 Pilottien keskeisiä lähtökohtia

Oulunsalon kunnan **TUKEVA – hankkeeseen liittyvä kehittäminen** perustuu seuraaviin avainkäsitteisiin:

- **Elinkaari – ajattelu**

Palveluiden tuottaminen perustuu kansalaiskunta – palvelukunta ajatteluun. Palvelukunta jakaantuu prosesseihin, jotka tuottavat asiakkaalle kansalaiskunnan tilaamat tuotteet ja palvelut ns. elinkaaripalveluiden periaatteella. Palveluprosessin pääprosessit ovat lapsiperheiden hyvinvointi, aikuisten elämänlaatu ja ikääntyvien elinvoima.

- **Varhainen tukeminen**

Kaikessa palveluprosessin toiminnassa noudatetaan ennaltaehkäisevän toiminnan ja varhaisen tukemisen periaatetta. Lapset ja nuoret ovat useiden kasvatusyhteisöjen vaikutuspiirissä. Tukeya – hankkeen mukaan hyvinvoinnin edistämisen päätavoite tulisi olla näiden kehitysyhteisöjen vahvistaminen ja yhteensovittaminen niin, että lapsista ja nuorista tulee mahdollisimman vähän erityistuen asiakkaita.

Keskeisiä käsitteitä pilotin toteuttamisessa ovat:

- ennaltaehkäisevä työ
- varhainen tuki / puuttuminen → pulmiin tartutaan mahdollisimman nopeasti → moniasiantuntijuus & kumppanuus (neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulun, sosiaali- ja perhetyön yhteistyö)
- peruspalveluiden vahvistaminen, erityispalveluiden tuki kehitysympäristöön
- osallisuus, asiakasnäkökulma

TUKEVA =

- Tukea
 - Kehitystä
 - Vastuuta

Perheen normaaliin elämään liittyvissä asioissa.

Palvelunohjaus

Nykykäsityksen mukaan palvelunohjauksen tärkeimpiä elementtejä ovat asiakkaan ja palvelunohjaajan todellinen, aito kohtaaminen ja luottamuksellinen suhde. (Suominen & Tuominen 2007). Kysymys on luottamuksellisuudesta, tasa-vertaisuudesta, vastavuoroisuudesta, epä-

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

varmuuden sietämisestä, tukemisesta, joustavuudesta ja siihen luottamisesta, että voimavarat löytyvät suhteesta ja siitä, ettei ole valmista käsikirjoitusta (Suominen 2002). Edellä luetellut aidon kohtaamisen osatekijät luovat puolestaan pohjan avoimelle dialogille. Dialogisuus tarkoittaa läsnäoloa, avointa kommunikaatiota ja sitä, ettei työntekijällä eikä asiakkaalla ole valmiita vastauksia. Sen sijaan tietoa ja vastauksia lähdetään etsimään yhdessä, jolloin myös yhdessä kohdataan eteen tulevat hyvät ja huonot asiat. Molemmilla on oma asiantuntijuus - asiakas on oman elämänsä asiantuntija ja työntekijä oman ammattinsa perusteella ammatillinen asiantuntija. (Mönkkönen 2007; Hänninen 2004).

2.2 Pilottien yleisiä tavoitteita

Oulunsalon Tukeva – hankkeen lasten ja perheen palveluiden pilotoitavat prosessit painottuvat lapsiperheiden varhaiseen tukemiseen elinkaaren eri vaiheissa. Tavoitteena on kehittää kunnan sekä muiden toimijoiden yhteistyönä lapsen ja hänen perheensä varhaisen tuen muotoja. Keskeisenä toimenpiteenä on pienten lasten ja heidän perheidensä tuen ja palveluiden kehittäminen. Tavoitteena on lapsen kehitysyhteisöjen (koti, neuvola, päivähoito, esiopetus) vahvistuminen ja yhteensovittaminen niin, että siirtymä kotihoidosta päivähoitoon/esiopetukseen on mahdollisimman joustava, sujuva ja tarkoituksenmukainen lapsen ja perheen kannalta.

Oulunsalon piloteissa keskitytään lapsen ja perheen tukemiseen vaiheessa, jossa lapsi aloittaa päivähoiton ja toinen siirtymävaiheen prosessi sijoittuu vaiheeseen, jolloin lapsi siirtyy kotoa tai päivähoitosta esiopetukseen. Tavoitteena on kehittää uusia toimintamalleja, joissa toteutuu vanhempien osallisuus sekä moniammatillinen yhteistyö.

Pilotti A. Lapsen ja perheen yhteinen polku päivähoitoon

Päivähoidon aloittaminen on erittäin suuri muutos pienen lapsen maailmassa ja siihen tarvitaan vanhempien apua. Haluamme tukea lapsen päivähoiton aloittamista niin, että hoitoon siirtyminen sujuu mahdollisimman hyvin.

Pilotti B. Matkalla esiopetukseen

Varhaiskasvatus, esiopetus ja alkuopetus osana perusopetusta muodostavat lapsen kehityksen kannalta sisällöllisesti johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Oulunsalossa esiopetusta annetaan päiväkodeissa ja kouluissa. Uusia toimintatapoja kokeilemalla halutaan vahvistaa yhteistyötä huoltajien kanssa jo ennen esiopetuksen alkamista – yhteistyö on parhaimmillaan päivittäistä ja keskustelut lapsen kasvamisesta ja oppimisesta kuuluvat tavalliseen arkipäivään.

3 PILOTTIEN KUVAUS JA PILOTTIKOHTAISET TAVOITTEET

Pilotti A. Lapsen ja perheen yhteinen polku päivähoitoon

Lapsen ja perheen tuen polku päivähoidon aloitusvaiheessa (Liite 1)

Pilotin aikana toteutuneet vaiheet

Kohde:

Päivähoitoa tarvitsevat alla kouluikäiset lapset ja heidän perheensä. Suunniteltu kotikäynti toteutui 28 perheessä. Pilotointi toteutettiin 1.2 – 31.5.2010 välisenä aikana.

Päivähoidon aloittaminen herättää erilaisia tunteita sekä lapsessa että aikuisessa. Perhepalveluohjaaja toimi perheen tukena ja oli perheisiin yhteydessä. Vanhempien ja perhepalveluohjaajan kanssa sovittiin yhteinen keskusteluaika/kotikäynti, jossa keskusteltiin päivähoitoon aloittamiseen liittyvistä asioista. Lapsen asioiden käsittely oli luottamuksellista ja tietoja muille tahoille välitettiin vain asiakasperheen luvalla.

Tavoite:

Tavoitteena on tukea lasta ja perhettä lapsen siirtyessä kotihoidosta päivähoitoon. Perheiden kanssa sovitulla kotikäynnillä keskustellaan vanhempien kanssa päivähoitoon liittymiseen liittyvistä asioista ja kuunnellaan vanhempien toiveita ja kokemuksia päivähoitoon liittymisen. Tavoitteena on tukea moniammatillisesti päivähoitoon aloittamista, jotta perheen arki olisi sujuvaa ja lapsi kokisi päivähoitoon siirtymisen turvallisena. Perhepalveluohjaaja toimii perheen yhdyshenkilönä, jonka kautta asioita voi hoitaa.

Toteutus:

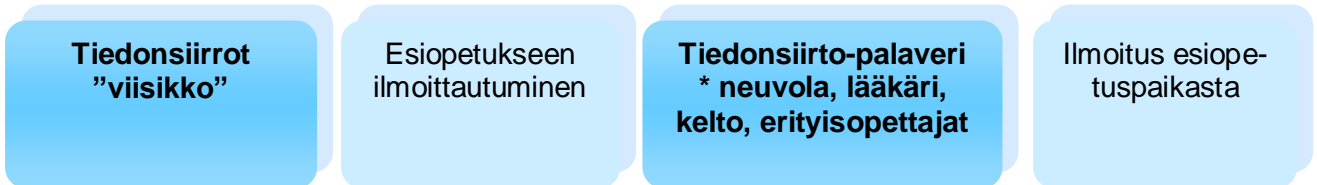
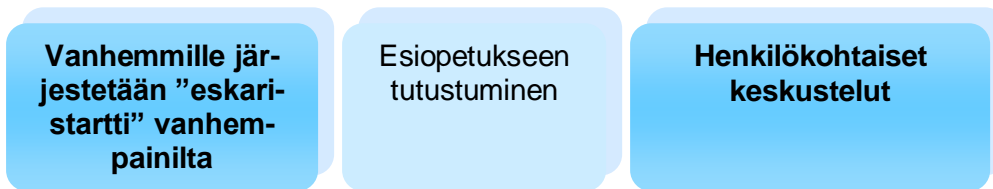
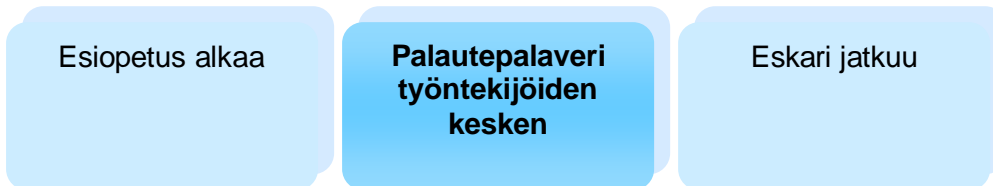
1. Päivähoitohakemuksen saavuttua kuntaan päivähoitoon johtaja välitti tiedon hakemuksesta perhepalveluohjaajalle. Perhepalveluohjaaja lähetti perheelle esitteen (liite 2) pilotista, jossa kerrotaan perhepalveluohjaajan tehtävästä ja kotikäynnistä. http://www.ouka.fi/seutu/tukeva/Oulunsalo_paivahoito_esite_1.pdf
2. Perhepalveluohjaaja otti yhteyttä perheeseen ja sopi **kotikäynnin**. Mikäli perhe ei halunnut kotikäyntiä niin perhepalveluohjaaja keskusteli päivähoitoon aloitukseen liittyvistä asioista puhelimitse. Perhepalveluohjaajan työparina kotikäynnillä voi olla esim. kiertävän erityislastentarhanopettaja, sosiaali- tai perhetyöntekijä, mikäli perheen tuen tarve tai tukimuoto oli jo olemassa.
3. Kotikäynnillä kartoitettiin perheen tilannetta, käyttäen apuna ”Tervetuloa päivähoitoon”-tapaamislomake (Liite 3). Mahdollinen lapsen tai perheen **tuen tarpeen määrittely**, arvioitiin seuraavasti:
 - a) onko tarvetta jatkopalaverille, perhetapaamiselle – perhepalveluohjaaja järjestää ja kutsuu palaverin koolle
 - b) ei tuen tarvetta => perhe jää odottamaan päätöstä päivähoito paikasta
4. Perhepalveluohjaaja osallistui viikoittain päivähoitoon johtajien työkokoukseen ja toi tiedot tehdyistä kotikäynneistä/lapsista johtajille. Päivähoidon johtajat saivat arvokasta tietoa kun he suunnittelivat lapsen tulevaa sijoituspaikkaa päivähoitoon.
5. **Tuen järjestäminen**
 - a) tarvitaan tukea => tuen järjestäminen kotiin ennen päivähoitoon aloitusta
 - b) ei tuen tarvetta => perhe jää odottamaan päätöstä päivähoito paikasta

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

6. **Siirtymävaihe päivähoidossa**, lapsi aloittaa päivähoidossa. Tarvittavien tukitoimien järjestäminen ja jatkuminen päivähoidon aikana. Seurantapalaverin järjestäminen kun päivähoito on kestänyt n.3 kk (ei pilotoida).
7. Asiakaspalautte – lomake (liite 4) lähetettiin kaikille perheille, joihin kotikäynti tehtiin.

Pilotti B. Matkalla esiopetukseen

Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen (Liite 5)

A) Hakeminen esiopetukseen**B) Valmistautuminen esiopetukseen****C) Esiopetuksen käynnistyminen****Kohde:**

Esiopetusikäiset kotihoidossa olevat lapset ja heidän perheensä

Tavoite:

Päivähoidon ja neuvolan yhteistyömuotojen ja -menetelmien rakentaminen. Moniammatillinen tiedonsiirto toteutuisi tiedonsiirtopalaverissa. Vanhemmille järjestetään "Vanhempien eskaristartti", toiminnallinen vanhempainilta, jossa esiopettajat ja vanhemmat tutustuvat toisiinsa. Vanhemmille kerrotaan esiopetuksen alkuun liittyvistä asioista ja heillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä. Vanhemmille jaetaan kotiin lapselle ja vanhemmille tarkoitettu eskari-passi. Keskeisenä tavoitteena on lapsen kehitysyhteisöjen vahvistuminen ja yhteensovittaminen niin, että siirtymä esiopetukseen on mahdollisimman joustava, sujuva ja tarkoituksenmukainen.

Toteutus:

1. Neuvolassa tehtiin lapsen **5 - vuotistarkastus** ja uutena toimintatapana myös **päivähoidossa tehtiin kuvaus lapsesta päivähoidossa**. Myös vanhemmat osallistuivat lapsen arviointiin keskustelemalla päivähoidossa lapsen asioista. Kotihoidossa oleva

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

lapsi sai neuvolasta lomakkeen kotiin, jos neuvolassa oli lapsesta herännyt mahdollinen tuen tarve. Vanhemmat täydensivät saamaansa lomaketta. Pilotin aikana kehitettiin yhteistä arviointi/kuvausmateriaalia.

2. Maaliskuussa järjestettiin moniammatillinen **tiedonsiirtopalaveri**, jossa käsiteltiin esille tulleita mahdollisia tuen tarpeita. Tiedonsiirtopalaveriin osallistuivat neuvolan terveydenhoitajat, lääkäri, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja koulujen erityisopettajat sekä mahdollisesti esim. psykologi, puheterapeutti. Palaverissa toteutettiin moniammatillinen tiedonsiirto; kelto välittää tietoa päivähoidossa järjestettävään esiopetukseen siirtyvistä lapsista tulevalle esiopettajalle, ja koulun erityisopettaja välittää tietoa koulun esiopetukseen siirtyvistä tulevalle esiopettajalle.
3. Vanhemmille järjestettiin **toiminnallinen vanhempainilta, ”eskaristartti”**.
4. Vanhemmat voivat tarvittaessa sopia henkilökohtaisen **keskusteluajan** esiopettajan kanssa toukokuulle.
5. Lokakuussa kerätään vanhemmilta palautetta esiopetuksen aloittamiseen liittyen ja marraskuussa esiopettaja kutsuu erityisopettajan ja neuvolan terveydenhoitajan palautepalaveriin. (ei pilotoita)

4 PILOTTIEN ETENEMINEN JA BUDJETTI

Oulunsalon A. ja B. pilottien mallinnustyö toteutettiin syyskuu – marraskuu 2009 välisenä aikana. Pilottien vastuuhenkilöt nimettiin vuoden 2010 alussa; A. pilotti/Tuija Roukala ja B. pilotti/Ida Vähäsöyrinki. Pilottien käynnistyminen liittyi oleellisesti pilotoitavien toimintamallien käytäntöjen prosessiin. Päivähoidon keskitetty hakuaika toteutettiin samanaikaisesti esiopetukseen ilmoittautumisen kanssa. Varsinaiset pilotoinnit toteutettiin ajalla 18.1. – 31.5.10.

Tukeva – hankkeen ohjausryhmä myönsi pilotointiin 9330 €.

Tukeva – hankkeen kautta järjestettiin koulutusta mm. seuraavasti:

- Vavu – ohjaajakoulutus (2 hlöä)
- Lasten ja perheiden varhainen tukeminen, Liminka (10 hlöä)
- Lapset puheeksi – koulutus (2 hlöä)
- Tukeva – seminaari, 11.2.2010, Oulu
- Pohjoinen varhaiskasvatuspäivä 6.5.2010, Oulu

A. Pilotista tehtiin perheille, asiakkaille ja yhteistyökumppaneille esite, joka painettiin Tukevan avustuksella. Yleisesti Tukeva – hankkeessa mukana olevista piloteista on kerrottu Oulunsalon kunnan http://www.oulunsalo.fi/koulutus_ja_koulut/hankkeet.htm, jossa esitellään kunnassa meneillään olevat hankkeet. Lisäksi piloteista kirjoitettiin paikalliseen Rantala-keus – lehteen juttu 21.4.2010. Pienten piloteista on informoitu yhteistyökumppaneille sisäisissä työpalaverissa ja infotilaisuuksissa mm. seuraavasti:

- 11.8.2009 Palveluprosessin toimikauden avaustilaisuus/ Sari Nyberg ja Harri Kauppinen
- 8.12.2009 Tukeva kuntakäynti, Oulunsalo, projektipäälliköt
- 21.1.2010 Päivähoidon ja neuvolan yhteistyöpalaveri, Tuula Herranen ja Tuija Roukala
- 1.2.2010 Sosiaalityön työkokous, Tuula Herranen ja Tuija Roukala
- 19.2.2010 JAOS – palaveri, joustava esi- ja alkuopetus, esi- ja alkuopetuksen työntekijät/ Tuula Herranen
- kevät/2010 Perhepalveluohjaajan, Tuija Roukalan, vierailu/esittelykäynnit kaikissa kunnassa toimivissa päiväkodeissa, MLL:n perhekahvilassa ja seurakunnan lapsikerhoissa.

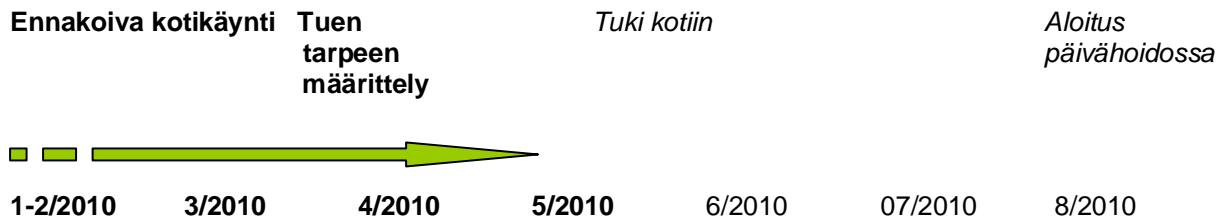
Lapsiperheiden hyvinvointihanke

Pilotoinnin edetessä on valmisteltu ja koottu materiaalia eri toimintatavoista. Materiaalit on tarkoitettu vielä koota yhteen kunnassa jo olemassa olevien materiaalien kanssa. Toteutamme mahdollisesti ns. ”työkalupakin” sähköiseen muotoon, josta työntekijät löytävät materiaalit ja voivat niihin perehtyä. Tarvittaessa järjestetään perehdytystilaisuuksia helpottamaan toimintatapojen juurtumista nykyisten työntekijöiden toimintakäytännöiksi sekä perehdyttämään mahdollisia uusia työntekijöitä.

4.1 Pilottien eteneminen kokonaisuutena

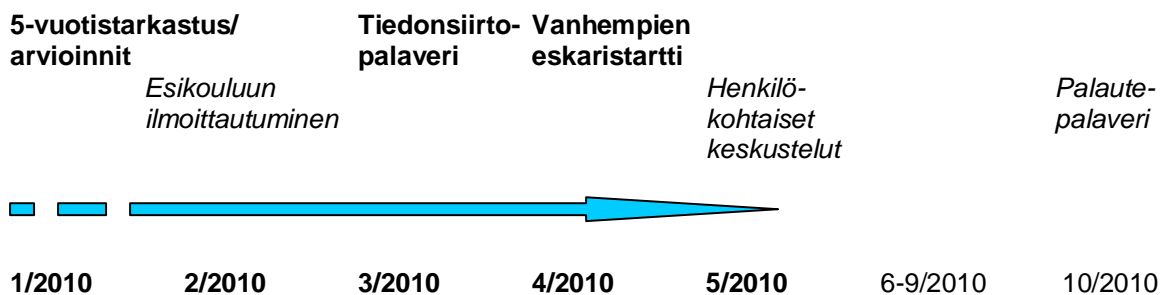
A. Pilotti: Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa

Pilotin toteutumisen aikataulusuunnitelma:

B. Pilotti: Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen

Pilotin toteutumisen aikataulusuunnitelma:

4.2 Pilottien eteneminen toimintatapaakohtaisesti

4.2.1 Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa

Tämän pilottin keskeinen toimija oli perhepalveluohjaaja Tuija Roukala. Hän aloitti työskentelyn perehtymällä päivähoitoon liittyviin asioihin ja myös yhteistyökumppaneiden mm. neuvola ja sosiaali- ja perhetyön palveluihin sekä muihin kunnan lapsiperheille tarjottaviin palveluihin. Kevään aikana hän teki myös aktiivisia vierailu- ja esittelykäyntejä. Varsinaisen pilotoinnin uusi toimintatapa oli päivähoitopaikkaa hakeneiden perheiden kotiin tehtävä kotikäynti. Kotikäyntiä varten valmisteltiin tukimateriaali ”Tervetuloa päivähoitoon” – lomake ja lapsen tai perheeseen liittyviä tietoja tallennettiin myös tietojärjestelmään. Perhepalveluohjaaja toimi aktiivisesti päivähoiton esimiesten ja kiertävän erityislastentarhanopettajan kanssa. Pilotin aikana perheille jaettiin myös asiakaskysely ja saadut palautteet koottiin pilottin päätyttyä.

Kuva 2. Perhepalveluohjaaja Tuija Roukala (oik.) keskustelee päivähoiton aloitukseen liittyvistä asioista perheen kanssa. Kuva: Rita Kumpulainen

4.2.1 Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen

Pilotin prosessi aloitettiin 5 – vuotistarkastuksen ja neuvolan, vanhempien sekä päivähoiton välisen arviointi/kuvausmateriaalin kehittämiseksi. Tätä työtä varten perustettiin erillinen työryhmä; Tuula Herranen, vs.päivähoiton johtaja/vastuhenkilö, Nina Ollikainen, kelto, Satu Jyrkkä, neuvolan terveydenhoitaja ja Päivi Junno, lastentarhanopettaja. Tavoitteena oli saada pilotin ajalle käyttöön tiedonsiirtolomake. Tiedonsiirtolomakkeen (liite 6) valmistelun pohjana käytettiin jo valmista tiedonsiirtolomaketta, jota käytetään esiopetuksesta kouluun siirtyvien lasten tiedonsiirroissa. Tiedonsiirrot tapahtuivat jo olemassa olevan Lapsitiimipalaverin yhteydessä, joten tätä pilotin tiedonsiirtoa varten ei tarvinnut perustaa uutta työryhmää, vaan palaverin aihe keskitettiin tiedonsiirtoon ja kartoitettiin palaveriin osallistujat.

Pilotin vastuhenkilö, Ida Vähäsöyrinki, kutsui esiopettajat ja erityisopettajat yhteiseen suunnittelupalaveriin. Palaverissa suunniteltiin tulevan vanhempainillan, ”Vanhempien eskaristartin” tarkoitusta ja sisältöä sekä yhdenmukaista toteuttamista. Vanhemmille lähetettiin erillinen kutsu (liite 7) ja vanhempainillassa he saivat vielä kotiin vietäväksi eskaripassin (liite 8). Vanhemmat täyttivät myös asiakaskyselyn (liite 9). Saadut asiakaspalautteet koottiin yhteen.

5 PILOTTITYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA

5.1 Kokemuksia - lapsen ja perheen tuen polku päivähoidon aloitusvaiheessa (Tuija Roukala)

Käytännön järjestelyt

Käytännön järjestelyt toimivat hyvin. Työtila järjestyi päivähoitotoimistolta. Tietokone ja puhelin olivat heti pilotin alussa käytössä. Perhepalveluohjaajan esite ja palautelomake valmistuivat ensimmäisten viikkojen aikana. Tervetuloa päivähoitoon -lomake muokattiin perhepalveluohjaajan tarpeisiin sopivaksi. Perhepalveluohjaaja työskenteli 40 % työajastaan lastenhoitajana ja 60 % pilotissa perhepalveluohjaajana. Töiden rajaaminen ei tuottanut ongelmia ja työaikana 60 % riitti töiden hoitamiseen.

Tiedottaminen

Kts. tiedottamiseen liittyvät asiat kohdasta hankkeen eteneminen.

Pilotoijan saama tuki

Pilotin taustoista ja etenemisestä oli hyvin tietoa saatavilla, mutta aluksi tuntui hankalalta hypätä kesken pilottia mukaan. Tietoa tuli paljon ja uuden asian omaksuminen ja mieleen painaminen tuottivat hankaluuksia. Tilanne rauhoittui kuitenkin aika nopeasti ja aikaa työhön perehtymiseen oli tarpeeksi. Vavu - koulutuksesta sain hyviä eväitä siitä, miten kuuntelen aktiivisesti, en tee liian pikaisia johtopäätöksiä ja luon perhettä kunnioittavan ja luottamusta herättävän ilmapiirin. Koulutuksen myötä sain uusia eväitä myös lapsen ja perheen havainnointiin. Tuttu kotiympäristö madalsi mielestäni perheen kynnystä kertoa hankalistakin asioista. Tärkeänä koin kiireettömän ilmapiirin luomisen. Positiivinen palaute perheiltä antoi aina uutta intoa ja lisäsi uskoa siihen, että kotikäynnille on tarvetta. Osallistuin pilotoijien ajatus-tenvaihtopäivään Kapteenissa 19.3 ja Lapset puheeksi koulutukseen.

Itse koin pilotissa mukana olon erittäin antoisana. Työtä sai tehdä itsenäisesti, mutta koko ajan oli tunne, että apua ja tukea saa jos sitä tarvitsee. Työtä sai tehdä omalla persoonallaan. Mukana olo antoi paljon uutta tietoa, intoa ja motivaatiota myös omaan työhöni lastenhoitajana. Asioita osaa nyt katsoa monelta eri kantilta ja ymmärrys perheitä kohtaan kasvoi. Asioita ei katso enää niin helposti vain yhdeltä kannalta vaan ymmärtää paremmin sen kuinka monet asiat vaikuttavat perheen ja lapsen tilanteeseen.

Työyhteisön kommentit

Päivähoidon henkilökunta oli kiinnostunut pilotista ja antoi kannustavaa palautetta. Yhteinen näkemys oli, että perhepalveluohjaajaa tarvitaan Oulunsalon kuntaan. Hyvänä asiana nähtiin se, että kotikäynnin aikana perheen toiveita, odotuksia ja pelkoja kuullaan ja perhe myös näin valmistautuu hoidon aloitukseen.

Yhteistyö

Yhteistyössä kelto:n kanssa teimme kotikäynnin perheeseen, jossa oli tiedossa erityisen tuen tarve. Yhteistyö sujui hyvin. Sosiaalityöntekijältä tuli asiakkuus, jossa päivähoidon aloitus oli ajankohtainen.

Tiivistä yhteistyötä päiväkotien johtajien kanssa, toteutettiin tiedonsiirtoa päivähoidon työkokouksessa, jossa mietitään lapselle sopivinta päivähoitopaikkaa.

Prosessin eteneminen suunnitelman mukaan, mahdolliset muutokset

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

Pääsääntöisesti pilotti eteni suunnitelman mukaan. Alkuvaiheessa, kun esite oli vielä teon alla, otin perheisiin yhteyttä heti päivähoitohakemuksen saavuttua kuntaan. Muutamaan perheeseen menin päivähoitohakemus mukanani. Samalla käynnillä kävimme Tervetuloa Päivähoitoon - lomaketta läpi, jonka avulla kartoitin perheen tilanteen. Keskustelulomake ja siinä olevat kysymykset on tarkoitettu pilotoijan työvälineeksi ja muistilapuksi. Kotikäynnillä lomakkeeseen kirjattiin se, mitä vanhemmat ovat kertoneet. Vastauksia ei ole tarkoitus kirjata kaikkia vain ne, joilla on merkitystä hoidon aloitusvaiheessa.

Keskustelimme siitä mitä muutoksia hoidon aloitus tuo perheelle ja mitä tunteita se herättää sekä vanhemmissa että lapsissa. Keskustelu eteni perheen tarpeista lähtöisin ja tavoitteena oli, että perhe saa ilmaista niitä ajatuksia, tunteita ja toiveita jotka ovat heidän perheelle tärkeitä. Keskustelun aikana oli tarkoitus, että perhe miettii eri vaihtoehtoja ja tekee itse heitä koskevat ratkaisut.

Kotikäynneillä esiin tulleet tuen tarpeet lapsen kasvussa ja kehityksessä eivät vaatineet perhetapaamista esim. sosiaalityöntekijän tai neuvolan kanssa vaan tukitoimet olivat jo olemassa. Perheet kokivat kotikäynnit tarpeellisena ja hyvänä palveluna kunnan puolelta. Positiivista palautetta tuli mm. siitä, että perhepalveluohjaajan käynti selkeytti ajatuksia, antoi uutta tietoa, herätti ajatuksia, rauhoitti mieltä ja antoi tunteen siitä, että lapset saavat hyvää hoitoa. Perhepalveluohjaajan käynti koettiin tukena vanhemmuudelle isojen päätösten keskellä.

Eräs perhe kertoi, että ”kotikäynti on hyvä siinä mielessä, että asia tulee keskusteltua kerralla eikä tarvitse selvittää yksityiskohtia erikseen puhelimesta. Kasvokkain keskustellen on miellyttävämpi kohtaaminen ja asiaan ehtii keskittyä ja paneutua.” Ne perheet joille hoitopaikan vaihto oli ajankohtaista antoivat palautetta siitä, että perhepalveluohjaajan käynti olisi ollut tarpeellinen heillekin silloin kun lapsi aloitti ensimmäisessä hoitopaikassa.

Esille nousseet kehittämistarpeet ja muutosehdotukset

Sähköpostiosoite päivähoitohakemuksessa helpottaisi yhteydenottoa niihin perheisiin, joihin ei saa puhelimesta yhteyttä. Perhepalveluohjaajan esitteen laittaminen sähköpostin kautta nopeuttaisi myös jatkoyhteydenottoa perheeseen. Tiedonsiirtolomakkeen kehittäminen, jos perheestä ja lapsesta on jo alustavaa tietoa, tukemaan siirtymävaihetta kotihoidosta päivähoitoon, jolloin hoidon aloitus olisi sujuva ja turvallinen.

Selkeänä tarpeena nousi esiin avoimen varhaiskasvatustoiminnan puute Oulunsalossa. Kotihoidossa oleville lapsille, joilla ei ole tarvetta kokoaikahoidolle ei ole muita vaihtoehtoja kuin virikepaikka kunnallisen päivähoidon puolelta. Muutamana päivänä viikossa järjestetty ohjattu toiminta tukisi perhettä lapsen hoidossa ja kasvatuksessa ja vapauttaisi päivähoitopaikat niitä todella tarvitseville.

Muut kommentit

Hankaluutena työssäni koin sen, että aamupäivällä monikaan perhe ei halunnut kotikäyntiaikaa, koska seurakunnan ja MLL:n kerhot ajoittuivat aamuihin. Sosiaalipalveluista ja tuista oli aluksi vaikea saada itselle hallittavaa kokonaisuutta.

5.2 Kokemuksia – moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen (Ida Vähäsöyrinki)

Käytännön järjestelyt

Huhtikuun alussa esiopettajan kutsusta kokoonnuimme koulujen esiopettajat ja erityisopettajat suunnittelemaan yhteistä EskariStarttia Salonpään koululle. Tarkoituksena oli suunnitella vanhempainilta kotihoidosta tuleville lasten vanhemmille. Illan tehtävänä olisi tavata muita eskarivanhempia, jakaa tuntemuksia eskarin alkaessa ja mahdollisuus kysyä esiopettajalta tulevasta syksystä. Sovittiin, että hankevastaava esiopettaja muokkaa suunnitellut eskaripassin, mikä olisi tarkoitus jakaa vanhemmille illan päätteeksi. Passi olisi opastamassa lasta ja vanhempaa eskarivalmisteluihin, että alku sujuisi paremmin. Passiin kirjattiin lapsen harjoiteltavia esikoululaisen taitoja ja kyseltiin, mitä muuta lapsi haluaa oppia. Lisäksi annettiin muutamia hyviä eskariin liittyviä nettisivuvinkkejä tutkittavaksi.

Yhteisessä suunnittelupalaverissa sovittiin myös starttipäivät ja nallekortteja aiottiin kierrättää talosta toiseen päivien mukaan. (Kirkonkylä 17.5.10 Salonpää 18.5.10 Pitkäkangas 19.5.10) Sovittiin myös, että kortteja voi olla myös käyttämättä, jos niin haluaa. Punaisena lankana yhteisesti sovittiin, että startissa vanhemmat ovat pääroolissa ja muokkaavat illan kulkua mm. kysymyksillään. Sovittiin, että EskariStartin ”vetäjinä” toimivat esiopettajat. Yhdessä sovittiin aika tarkkaan tilaisuuden kulku ja mietittiin muutosvariaatioita, yritimme valmistautua kaikkeen ja jättää kuitenkin suunnitelma eläväksi.

Tiedottaminen

Eskariin tutustumispäivän infotilaisuudessa rehtori kertoi vanhemmille EskariStartista ja lyhyesti illan tarkoituksesta. Kutsu lähti tutustuvien eskarilaisten mukana kotiin.

Pilotoijan saama tuki

Eskariopettajat tukivat toinen toisiaan pilotoinnin aikana. Kukaan ei ollut yksin, vaan jokaisesta pidettiin huolta. Hankevastaava esiopettaja kyseli ennen tilaisuutta ja sen jälkeen käytännön järjestelyistä. Nallekortteja kierrätettiin talosta toiseen. Eskaripassit pilotoijat saivat sähköpostiinsa ja tulostivat ne itse kouluillaan.

Muun työyhteisön kommentit

Muut työkaverit olivat hiukan ”ulapalla” uudesta tapahtumasta. Rehtori oli suorastaan ällistynyt, ettei hänen tarvinnut saapua paikalle EskariStarttiin. Työyhteisö oli tiiviisti kukin oman työnsä ääressä, etteivät ymmärtäneet kommentoida Starttia.

Yhteistyö

Yhteistyö sujui hyvin EskariStartin aikana, puhallettiin yhteen hiileen ja saimme Startin onnistumaan. Yhdessä suunniteltiin kuukausi aiemmin ja sovittiin käytännöistä. Koska oli monta suunnittelijaa, tuli huomioitua monelta taholta. Eskaripassin työstäminen tapahtui ideoimalla yhdessä ja kommentoimalla puhtaaksi kirjoitettua kappaletta, mutta hyvin suunniteltu oli melkein pä valmis. Muutoksia ei tarvittu paljonkaan.

Prosessin eteneminen suunnitelman mukaan, mahdolliset muutokset

Prosessi eteni aikataulun mukaisesti, eikä vaatinut muutoksia suunniteltuun. Sovimme, että jos kaksi samanaikaista ryhmää ovat vähäväkisiä, niin sitten ne pidetään yhdessä, mutta vanhempia tuli molempiin ryhmiin, niin ei tarvinnut yhdistää.

Esille nousseet kehittämistarpeet ja muutosehdotukset

Ehkä tulevana vuonna voisi vielä pitää yhteisen palaverin huhtikuussa ja käydä läpi illan tarkoitusta, jotta punainen lanka säilyisi. Vaarana nimittäin on, että vanhempien ääni väistyy opettajan tieltä ja illasta tulee informaationjakotilaisuus. Se voi viedä tilaa keskusteleavasta

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

dialogista ja vertaisryhmän tuesta. Tarkoitus oli saada vanhempien kysymykset ja eteenkin tuntemukset etusijalle. Voisi myös yhdessä miettiä toteutusajankohtaa, oliko se paras mahdollinen. Muutama vanhempi piti toukokuuta liian kiireisenä kuukautena tilaisuudelle ja ehdotti huhtikuuta.

Opettajan näkökulmasta toukokuun alku saattaa olla kuitenkin parempi kuin huhtikuu, koska läsnä olevan eskariryhmän kouluvalmiuskeskustelut vanhempien kanssa ovat huhtikuun alkupuolella. Jotta työmäärä pysyisi kohtuudessa, opettajina olemme ehdottamassa toukokuun alkua ajankohdaksi tai vaihtoehtoisesti syksyllä heti eka eskariviikon jälkeen. (tästä kyllä osa opettajista pohti koulun vanhempainillan kuuluvan syksyn tapahtumissa etusijalle) Joku vanhemmista ehdotti EskariStarttia tutustumispäivän yhteyteen, mutta käytännön syistä se on mahdoton, opettajat eivät voi olla kahdessa paikkaa yhtä aikaa. Ehdotus tuli myös siitä, että lapset olisivat mukana startissa, mutta vanhempien tuntemuksia on parempi käsitellä ihan omana iltanaan ilman lapsia. Salonpäässä ei tiedetty tulevaa esiopettajaa syksyksi, mikä aiheutti ahdistusta vanhemmissa. He eivät kuulemma kelpuuta ihan ketä vaan lastensa opettajaksi.

Agendan puutteesta moitittiin esiopettajaa. Toki uusi tilanne voi katkaista punaisen langan tai sitten se olisi vielä selkeämmin pitänyt tuoda julki tilaisuuden alussa, että varmasti jokainen vanhempi tietää, miksi ollaan yhdessä koolla. Tarjoiluista ei suunnittelussa muistettu sopia mitään, muutama vanhempi siitä kommentoi. Juteltiin opettajien kesken, että aina kun vanhempia pyydetään joukkona koululle pitää olla jotain tarjottavaa. Tarjoilulla osoitetaan vanhemmat tervetulleeksi koululle ja kerrotaan, että heitä on odotettu.

Muut kommentit

Opettajien kokemuksia ja tuntemuksia pilotoinnista: (koontia opettajien muistiinpanoista) Aluksi koko pilotointi ja mallinnukset tuntui aivan käsittämättömältä, mutta esiopettajat tulivatkin kesken prosessin mukaan. Vaikka siinä vaiheessa olikin järkevintä pyytää esiopettajat mukaan. Liikkuvaan junaan nouseminen vaatii aikaa, että pääsee asiaan kiinni. Tuntui mukavalta, että työmme ongelmakohtaan on vihdoinkin tartuttu. Koimme sen arvostuksena eskarityötä kohtaan. Yksin on ollut mahdotonta saada muutosta aikaan, mutta hankkeen turvin etenemään huimasti. Pilotin suunnittelu yhdessä vahvisti ja motivoi tulevaa varten, eli oli hyvä ratkaisu ottaa esiopettajat mukaan prosessiin jo tässä vaiheessa. Jotta pilotista saadaan juuri kentälle sopiva versio, sitä on syytä yhdessä suunnitella kenttäväen kanssa.

Aika oli vaikea käsite, miten ehtiä pilotoida kevään kuluessa. Mutta huomasimme, miten asioilla on tapana järjestyä. Tehdään ne, mitä eteen tulee eli asia kerrallaan. Yhteinen EskariStartin suunnittelupalaveri oli erittäin antoisa. Asiat konkretisoituivat. Keskustelu oli monipuolista, mielenkiintoista, innostavaa ja idearikasta. Teimme huolellista suunnittelua, jotta työ olisi jo puoleksi tehty. Puhtaaksikirjoittaja valittiin ja sovittiin sähköposti tulevaksi kommunikointikanavaksi.

Hyvä suunnitelma oli vahvana pohjana vanhempainillalle. Vaikka uusi tilanne jännitti, selkeä iltasuunnitelma vahvisti vetäjänä. Vanhempien reippaus ja mielenkiinto yllätti ja rohkaisi. Luokan järjestäminen ruokki omalta osaltaan keskusteluihin ja kohtaamaan toinen toisemme. Pienet porinapiirit oli jaettu sen mukaan, missä lapsi asui. Kun vanhempi tuli luokkaan, hän kirjoitti lapsen nimen pienelle lapulle ja vei sen Oulunsalon karttaan kotitalon kohdalle. Sitten hän hakeutui siihen pöytään, missä naapurin eskarivanhemmatkin istuivat. Juttelun aikaansaamiseksi haettiin taulun reunalta nallekortti (tunnekortti), kuvaamaan joko omaa tai lapsen kokemaan tunnetta eskarin alkaessa. Porinapiirissä jaettiin tuntemuksia ja eskarin alkutuntemuksia. Niitä olisi opettajanakin ollut mielenkiintoista kuunnella, mutta nyt oltiin vanhempien vertaiskohtaamisen asialla. Loppupalautteen mukaan vanhemmat kokivat tärkeimpänä toistensa kohtaamisen. Nostimme porinapiireistä joitakin yhteisiä asioita kaikille jaettavaksi, esim. juteltiin yksin kulkemisesta, kimppekyydeistä, kiusaamisesta. Pitkäkankaalla ei käytet-

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

ty tunnekortteja vaan vanhemmat mieltivät yhteisiä huolenaiheita alkavaa eskaria koskien. Sitten ryhmät kirjasivat esiin nousevia kysymyksiä, joita yhdessä käsiteltiin.

Hienoa, että noin puolet oppilaiden vanhemmista oli ehtineet kevätkiireiltään lapsen asioiden äärelle. Tilana eskarilaisen tuleva luokkatila oli hyvä ratkaisu, koska samalla vanhempi pääsi näkemään sen fyysisen tilan, johon saattelee lastaan. Sekin omalta osaltaan rohkaisi vanhempaa tulevaa syksyä varten. Illan aikana saattoi katsella luokkatilaa eläytyen lapsensa osaan.

Eskaripassi jaettiin vanhemmille illan loppuksi, samoin pyydettiin kirjallista palautetta illasta. Palautteesta päätellen ilta onnistui hyvin. Illan ajankohtaa voisi tulevalle vuodelle miettiä, jonkin verran vanhemmilta sai siitä palautetta. Mutta kuitenkin saman verran kommentteja ajankohdan puolesta ja vastaan. Opettajana oli hieman itsellä kasaaminen voimien ja motivaation suhteen uuden ryhmän kohtaamisen suhteen. Toisaalta mietin, oliko se uuden asian kohtaamisesta johtuvaa muutosvastarintaa vai omaa kevätväsymystä. Toinen vahva vaihtoehto ajankohdalle olisi ensimmäisen eskariviikon jälkeen, että eka viikko toisi kaikki mahdolliset kysymykset pintaan esikouluasioista. Silloin eskaripassin voisi jakaa tutustumispäivänä, mikä ehkä olisikin parempi jakotilanne. Siinä saadaan kattavampi jako. Nyt sovittiin, että ne joiden vanhemmat olivat pois vanhempainillasta saavat passit postitse, mutta nähtäväksi jää, toteutuuko suunnitelu.

6 ASIAKASPALAUTTEET

Molemmissa piloteissa kerättiin asiakaspalautteita asiakaskyselyn avulla. Asiakaskysely – lomakkeet ovat raportin liitteessä 9. Tässä esitetään pilotoijien tekemät koonnit asiakaspalautteista pilotti-kohtaisesti.

6.1 A. Pilotti: Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa

Pilotissa arviointi perustuu asiakaspalautteisiin ja pilotoijan kokemuksiin. Palautelomake jätettiin perheisiin kotikäynnillä, joita tehtiin pilotin aikana 28. Kyselylomakkeita palautettiin 20.

- ❖ 18 perhettä koki perhepalveluohjaajan kotikäynnin tarpeellisena ja hyödyllisenä. Sama määrä perheitä koki, että annettu tuki oli riittävä ja heidän ajatuksiaan kuunneltiin ja toiveita otettiin huomioon keskustelussa.
”Perhepalveluohjaajan käynti selkeytti todella paljon ajatuksiani ja mielteitäni pohtiesani lapsemme päivähoito kysymyksiä. Mielestäni tällainen palvelu on erittäin tarpeellista ja tukee vanhempia isojen päätösten keskellä.”
- ❖ 2 perhettä oli osittain sitä mieltä, että käynnistä oli heille hyötyä. Syynä saattoi olla se, että perheellä oli aikaisempia kokemusta päivähoidosta.
”Meidän tapauksessa lapsi on ollut jo hoidossa, mutta varsinkin ensimmäistä hoitopaikkaa hakiessa tällaisesta käynnistä olisi ollut tosi paljon hyötyä.”
Eräässä perheessä äiti oli ollut itse töissä päiväkodilla ja arki siellä oli hänelle tuttua.
- ❖ Kaikki vastanneet kokivat, että yhteistyö perhepalveluohjaajan kanssa sujui hyvin ja hän ymmärsi perheen tilanteen hoidon aloitusvaiheessa. Esiin nousi työntekijän persoonan merkitys keskustelun onnistumisen kannalta. Tärkeänä pidettiin työntekijän empaattista ja kuuntelevaa työtettä.
”Teet työtä sydämellä! Lapset aistivat sen myös herkästi! Säilytä herkkä mielesi!”
- ❖ Perheistä oli vaikea arvioida helpottiko perhepalveluohjaajan käynti lapsen hoidon aloitusta.

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

"Lapsen hoito ei ole vielä alkanut, joten on vähän vaikea vastata etukäteen. Uskoisin apua kuitenkin olevan, koska tilanne käytiin läpi yhdessä."

- ❖ *Päivähoidon aloitus oli ajankohtainen vain yhdessä perheessä. Perhe koki perhepalveluohjaajan mukana olon tarpeellisena ja perhe tarvitsi kovasti tukea päivähoitoon aloitusvaiheessa. Tuen tarvetta oli arjen rutiineissa, päivärytmissä ym. Lapsen päivähoitoon aloitus sujui hyvin kun jo tuttu aikuinen oli päiväkodilla vastassa.*
- ❖ *Osa perheistä ei halunnut kotikäyntiä. Syynä oli, että perheellä on jo aikaisempaa kokemusta päivähoitosta, äiti on itse yksityisessä päiväkodissa töissä tai perheessä on sijoitettu lapsi, jonka vuoksi on jo muutenkin paljon palavereita. Yksi äiti ei halunnut kotikäyntiä koska halusi nauttia kotona olosta eikä miettiä työasioita. Ne perheet, joihin ei tehty kotikäyntiä, kokivat mukavana yhteydenoton ja monella oli kuitenkin kysyttävään päivähoitoon aloitukseen liittyen.*

Perheiden antama palaute

"Miellyttävä ihminen joka osasi kertoa asioista. Ei negatiivista sanottavaa minkään suhteen."

"Todella miellyttävä ja mukava ihminen"

"Kotikäynti on hyvä siinä mielessä että asia tulee keskusteltua kerralla eikä tarvi selitellä yksityiskohtia erikseen puhelimesta. Kasvokkain keskustellen on miellyttävämpi kohtaaminen ja asiaan ehtii keskittyä ja paneutua."

"Kiitos! Oli helpottavaa saada tietoa lastemme hoitopaikoista jo tässä vaiheessa. Nyt tiedän, ettei esim. Pitkäkankaalle tule pienten ryhmää ja suuntaamme hoitopaikkahakemuksemme toiseen päiväkotiin. Oli myös helppoa "asioida" kotona, eikä yrittää puhelimesta selvittää asioita tai lähteä kotoa kolmen lapsen kanssa kuntaan selvittämään."

"Oli todella mukava jutella ja vaikka päätös paikasta oli jo lähes tehty niin koin että lapset saavat hyvää hoitoa."

"Mukava ja asiallinen."

"Todella sympaattinen ja empaattinen kaveri. Ymmärsi hyvin perheemme tilanteen ilman suurempia selvittelyjä. Selkeytti asioita, joita olimme kotona pähkäilleet ja auttoi päivähoitoon valinnassa. Meille käynti oli kullannarvoinen."

"Todella mukava ja asiansa osaava henkilö valittu tähän tehtävään! Jäi todella hyvä mieli hänen lähtönsä jälkeen!"

"Perhepalveluohjaajan käynti selkeytti todella paljon ajatuksiani ja mietteitäni pohtiessani lapsemme päivähoito kysymyksiä. Mielestäni tällainen palvelu on erittäin tarpeellista ja tukee vanhempia isojen päätösten keskellä. Kiitos sinulle Tuija."

"Käynti selvensi huomattavasti erilaisia asioita jotka liittyvät lapsen siirtymiseen kotihoidosta päivähoitoon. Kysyttiin mm. sellaisia asioita joita ei itse tule edes ajatelleeksi, varsinkin kun ensimmäinen lapsi on kyseessä eikä siten aikaisempaa kokemusta päivähoitosta."

"Toivoisin samankaltaista "kertausta" lasten aloittaessa päiväkodissa, siis henkilökunnan kanssa."

"Teet työtä sydämellä! Lapset aistivat sen myös herkästi! Sinunlaisia tarvitaan ja olet oikea ihminen tähän työhön!"

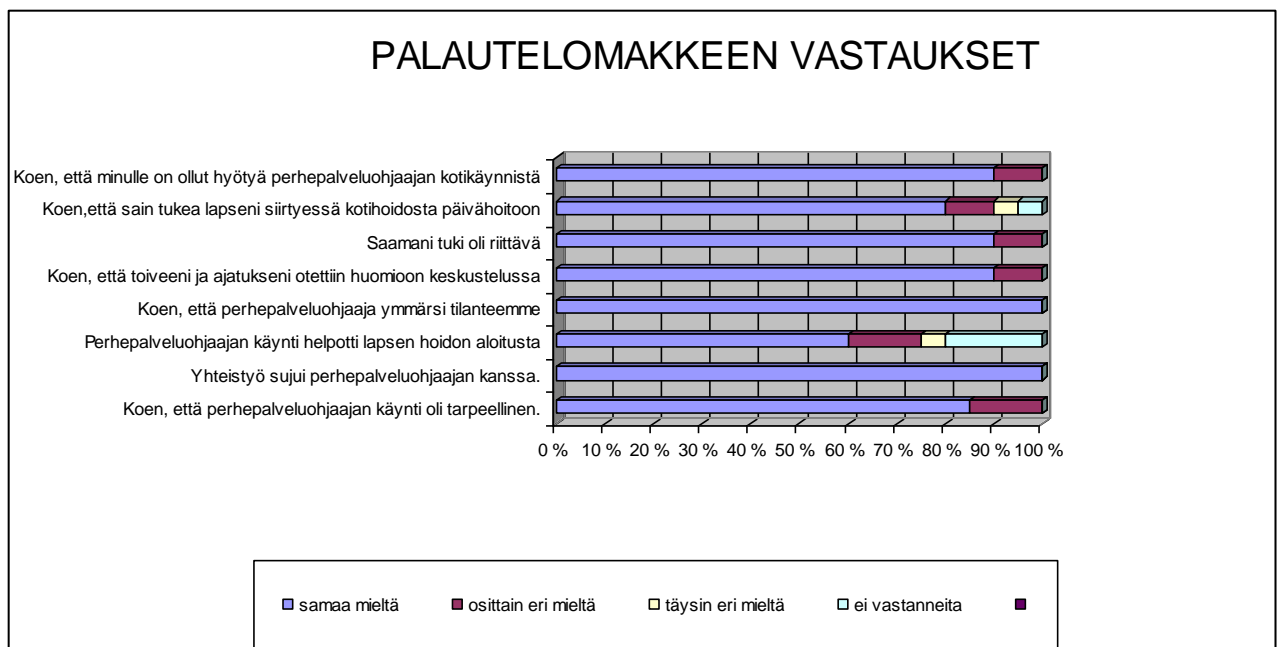
Lapsiperheiden hyvinvointihanke

"Lapsen hoito ei ole vielä alkanut, joten on vähän vaikea vastata etukäteen. Uskoisin apua kuitenkin olevan, koska tilanne käytiin läpi yhdessä."

"Vasta kun hoitopäätökset tehdään, selviää miten paljon toiveita otettiin huomioon. Ainakin ne sai tällä tavoin tuotua esiin taustoineen. Meidän tapauksessa lapsi on ollut jo hoidossa, mutta varsinkin ensimmäistä hoitopaikkaa hakiessa tällaisesta käynnistä olisi ollut tosi paljon hyötyä."

"En oikein osaa sanoa tuohon mitään että saiko tukea kun lapsi menee hoitoon. Luulen, että tuen antaminen on hankalaa koska lapsi ei ole vielä siellä hoidossa. Ohjaaja neuvoi hyvin hoitopaikoista. Palvelu oli hyvä ja suosittelen työn jatkoa."

"Mielestäni perhepalveluohjaajan käynti sellaisenaan oli hyvä. Moni hoidon aloittamiseen liittyvä kysymys selvisi."

Kuvio 1. Taulukko asiakaspalautteista

6.2 B.Pilotti: Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen

Pilotin asiakaspalautteet on koontanut pilotin vastuuhenkilö Ida Vähäsöyrinki. Vanhempien vastauksia saatiin yhteensä 43 kappaletta.

Vanhempien vastauksista TIIVISTETTYNÄ:

Suurin osa vanhemmista näki EskariStartin tarpeelliseksi tilaisuudeksi, ajankohdasta tuli puolesta ja vastaan kommentointia. Tärkeimpänä illan antina pidettiin toisten vanhempien kohtaaminen, yhteinen keskustelu, opettajan tapaaminen ja luokkatiloihin tutustuminen. Vanhempien mieltä askarruttavista asioista oli tärkeää päästä kysymään ja juttelemaan yhdessä. Tiedon jakamista toivottiin lisää, mutta ymmärrettiin sitä tulevan syksyllä lisää.

Oman opettajan puuttuminen (valintaprosessi kesken) kauhistutti Salonpäässä ja aiheutti illan polttavimman keskusteluaiheen (opettajan housuissa kuumat aallot/ ikävä tunnelma). Tulevan vuonna olisi todellakin suotavaa, että illan vetäjänä toimisi syksyllä aloittava esiopettaja. Kartta ja tunnekortit saivat kannustavia kommentointeja, ne kannattaa ottaa jatkossakin mukaan. Eskaripassia kommentoitiin myös hyvänä ideana, opettajien kommentit olivat kan-

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

nustavia (lämpöiset hyminät tulkiten). Sitä olemme suosittelemassa käyttöön jatkossakin (huomioiden vaihtoehtoinen jakotilaisuus, että kaikki lapset varmasti saisivat passin= tutustumispäivänä lapsen käteen). Keskustelu avasi vanhemmalle ja sen myötä lapselle oven esikoulumaailmaan.

"Useampi asia, jota en ollut ymmärtänyt mieltäni, sai selvyden." "Mukava kokoontua, orientoi myös lasta tulevaan, kun keskustelut eskaristartista kulkeutuu kotiin."

Suora koonti vanhemmille esitetyistä kysymyksistä. **X** lauseen perässä tarkoittaa ko. kommentin esiintymismäärää.

Mikä oli tänä iltana parasta:

- Toisten vanhempien tapaaminen: **XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX**
- Että tietää vanhempia edes naamasta tutuksi
- Keskustelu tulevasta eskarivuodesta muiden vanhempien kanssa: **XXXXXX**
- Tutustuminen lapsen uuteen eskaripaikkaan/luokkaan: **XXXXXXXXXX**
- Tutustuminen tulevaan opettajaan: **XXXXXXXXXX**
- Sai tavata eskariluokan open ja ohjaajan: **x**
- Sai tietoa tulevasta syksystä, vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin, sai kysyä: **XXXXXX**
- Luokkien vaihto askarruttaa, nyt sai kysyä, hyvä niin.
- Kartta/alue, näki mistä lapset tulee, kuka asuu lähellä: **xxx**
- Mehu
- Kiva ja vapauttava oli alussa hakea "tunne"kortit
- Eskaripassi oli tosi hyvä idea, vanhemmille ja lapsille: **xx**
- Sai kertoa oman lapsen terveydentilasta toisille
- Hyvä tunnelma
- Kysymysten miettiminen, sai esittää mieltä painavia asioita: **xxx**
- Sai pohtia ja vertailla asioita toisten vanhempien kanssa
- Useampi asia, jota en ollut ymmärtänyt mieltäni, sai selvyden; Yleistietoa eskarista: **xx**

Mitä muuttaisit/tekisit toisin:

- Selvempi agenda ja rivakammin eteenpäin
- Ehkä...voisi ottaa eskarilaisen mukaan.
- Oisin toivonut enemmän siitä, mitä eskarissa tehdään: **xx**
- Toive olisi, että tuleva opettaja olisi paikalla
- Hieman enempi valotusta syksyyn, infoa syksystä: **xx**
- Voisi olla aikaisemmin esim. huhtikuussa: **xxx**
- Vois olla aikaisemmin, kun toukokuussa niin paljon ohjelmaa
- Ei muutoksen tarvetta : **xx**
- Voisko olla tutustumispäivän yhteydessä?
- Työajat olisi ollut mukava saada jo ennen syksyä, niin jännitys helpottuisi, miten lapsen kuljetus onnistuu
- Kahvia ☺

Miten koet illan tarpeellisuuden vanhempana:

- Ihan hyvä tilaisuus, tutustuu toisiin vanhempiin ja saa tietoa esikoulusta
- Tarpeellinen: **XXXXXXXXXXXXXXXXXX**
- Erittäin tarpeellinen: **xx**
- Melko tarpeellinen
- Hyvä tilaisuus kysyä mieltä askarruttavista asioista suoraan opettajalta. Kannattaa järjestää jat-
- kossakin: **xxx**

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

- Kiva, kun järjestetään. Varsinkin kun ensimmäinen aloittaa eskaria, ensikertalaisia rohkaiseva:

XXXXXXXXXX

- Helpottaa omaa jännitystä!
- Tietää edes vähän, mihin lapsensa lähettää, Tietää, mitä on tulossa: **xx**
- Tutustuminen tulevaan opettajaan ja toisiin vanhempiin: **xxxx**
- Kun kuuli opettajamuutoksesta, niin tietää kertoa lapsellekin etukäteen
- Tarpeellinen tieto tuli, ei jäänyt mieltä askarruttavia asioita
- Ihan hyvä hommal: **xx**
- kiva tutustua tähän oudompaan kouluun, tarpeellinen ilta
- Mukava hetki yhteisen asian tiimoilta
- Mukava kokoontua, orientoi myös lasta tulevaan, kun keskustelut eskaristartista kulkeutuu kotiin
- Ajankohta hyvä: **xxx**

Terveisiä tulevalle esiopelle:

- Ikävä asia, kun ope ei olekaan lapselle tuttu
- Toivoisin uudesta esiopesta tietoa kuvan kera
- Onnea ja menestystä !
- Mukava olisi syksyllä pitää keskustelutuokio, jossa kuulisi, miten lapsella menee eskarissa
- Voimia ja aurinkoa tulevaan vuoteen lasten kanssa ☺
- Mukavaa kouluvuotta!
- Onnea matkaan!
- Aina tarvittaessa voi olla yhteydessä kotiinpäin!
- Mukava ope!
- Kärsivällisyyttä!
- Kivaa kesää, syksyllä tavataan! Kivaa kesää!
- Voimia ja iloa tärkeään työhösi!
- Positiivista mieltä ja pitkää pinnaa!
- Tsemppiä ja voimia!
- Mukava laittaa lapsi eskariin!
- Toivoisin edelleen reissuvihkon käyttöä Wilman rinnalla
- Lapset ovat vielä niin pieniä ja annetaan niiden leikkiä!
- Äitinä huolettaa laittaa pieni lapseni isoon koulumaailmaan

7 POHDINTAA

Oulunsalon pienten osion pilotit ovat edenneet ja toteutuneet asettamiemme tavoitteiden suuntaisesti. Molemmat pilotit toteutettiin suhteellisen lyhyellä ajalla ja molempien pilottien prosessin kokonaisuus oli varsinaista pilotointia laajempi. Pilotit suuntautuivat lapsen ja perheen varhaiseen tukemiseen erilaisissa siirtymävaiheissa. Pilotteja koskevien palautteiden perusteella voidaan todeta, että uusien osallistavat ja toiminnalliset toimintatavat koetaan tarpeellisiksi ja hyödyllisiksi. Kotikäynti toimintatapana tarjosi perheille turvallisen lähtökohdan kasvatuskumppanuudelle. Jatkossa voisi olla tarpeellista vielä miettiä, miten saisimme lasten äänet ja heidän osallistumisen enemmän esille.

Molemmissa piloteissa toteutui moniammatillinen yhteistyö ja pystyttiin luomaan uusia toiminnallisia rakenteita. Työntekijöiden ammatillisuus on työskentelyn myötä vahvistunut, mikä toisaalta lisää työn tekemisen mielekkyyttä. Tukeva – hankkeeseen osallistumalla olemme pystyneet luomaan täydentäviä ja uusia moniammatillisia yhteistyömuotoja. Eri sektoreiden työntekijät ovat tutustuneet toisiinsa, kuulleet toistensa työstä ja oppineet toisiltaan erilaisia taitoja ja näkökulmia tehdä työtä vanhempien kanssa. Näiden pilotointien kautta saadun kokemuksen myötä olemme saaneet vahvistusta sille ajatukselle, että vanhemmat haluavat tulla kuulluksi ja he haluavat olla vaikuttamassa lapsen asioihin. Uskomme, että lapsiperhei-

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

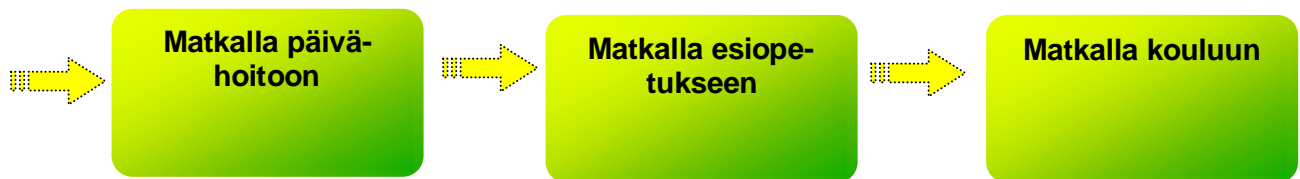
den/vanhempien varhaisen tukemisen vaikutukset tulevat näyttäytymään pitkällä aikavälillä myös Oulunsalolaisten lasten ja perheiden sekä nuorten hyvinvointina.

Haasteena Tukeva – hankkeen pilotointien toteutumisen kannalta on meidän kunnassa ollut se, että pilotoitavan prosessin vastuuhenkilö vaihtui syksyllä ja hän on työskennellyt hankkeessa oman työnsä ohessa. Näin pilotoitavien prosessien mallinnus ja käynnistäminen tapahtuivat suhteellisen verkkaisesti. Pilottien mallinnusvaiheessa todettiin, että osalla eri sektoreiden työntekijöistä oli vaikea irrottautua työtehtävistään ja osallistua mallinnuspalaveriin, mikä on saattanut vaikuttaa prosessin sisällön muodostumiseen. Pilottien käynnistyttyä ne ovat edenneet hyvin. Yleisesti voidaan todeta, että tällaiseen hankkeeseen osallistuminen vaatii oman projektityöntekijän, jolloin myös tiedottaminen ja yhteistyökumppaneiden perehdytys prosesseihin on tehokkaampaa.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että olemme luoneet hyviä toimintamalleja tukemaan kunnassa työstettävää elinkaariajattelua – ja mallia varten, nimenomaan käytännön tasolla. Pysytymme selkeämmin jatkossa tarkastelemaan toimintojen mahdollisia päällekkäisyyksiä ja kehittämään verkostotyötä niin, että ”huolen herätessä” kaikilla työntekijöillä olisi tiedossa selkeä toimintamalli ja tieto siitä kuka kantaa vastuun kokonaisuudessaan. Hankkeen myötä olemme pohtineet myös sitä, mitkä toiminnot jäivät elämään kunnan palvelurakenteeseen ja työmuotoihin, miten niitä juurrutetaan kunnassamme.

Oulunsalon kunnassa on kevään aikana toiminut perhetyön työryhmä, joka on selvittänyt perhetyön toteutumista, kehittämistä ja arviointia. Yhtenä yhteisenä tarkastelun kohteena voi olla toiminnallisen perhetyön ja perhepalveluohjaajan palvelut, mikä niissä voisi olla yhteistä tai mitä työtehtäviä voitaisiin tarkastella uudelleen, sisällyttäen tehtäviin uusia toimintatapoja/työparityöskentelyä.

Lisäksi meidän kunnassa on käynnistynyt Oulunsalon kunnan esiopetussuunnitelman päivitystyö sekä JAOS – työryhmä, joka pohtii joustavan esi- ja alkuopetuksen järjestelyjä. Nämä molemmat aiheet tukevat B.pilotin toimintamallia ja päinvastoin. Molemmat pilotit ovat tuoneet uusia toimintamalleja ja polkuja, jotka ovat sopineet yhteen myös jo olemassa oleviin toimintamalleihin. Keskeiset sisällöt ja toimintakäytännöt yhteen kokoamalla olemme onnistuneet rakentamaan pienten lasten ja perheiden tuen polku seuraavasti;

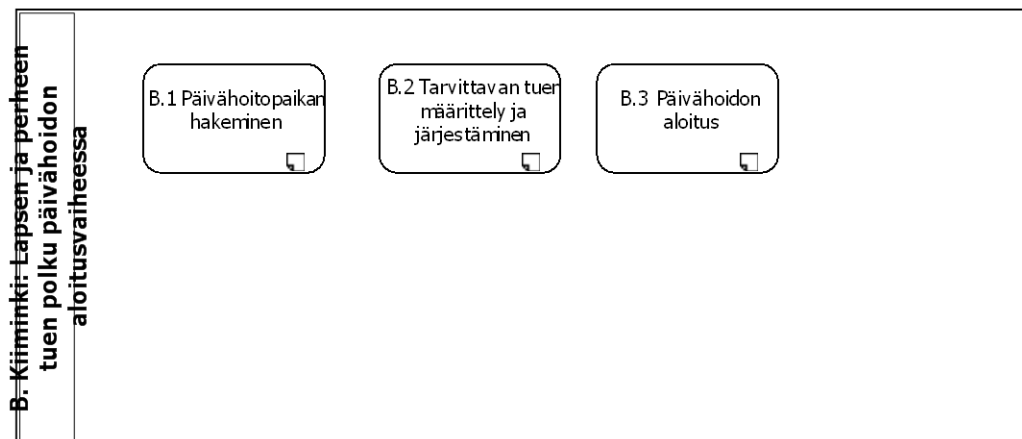
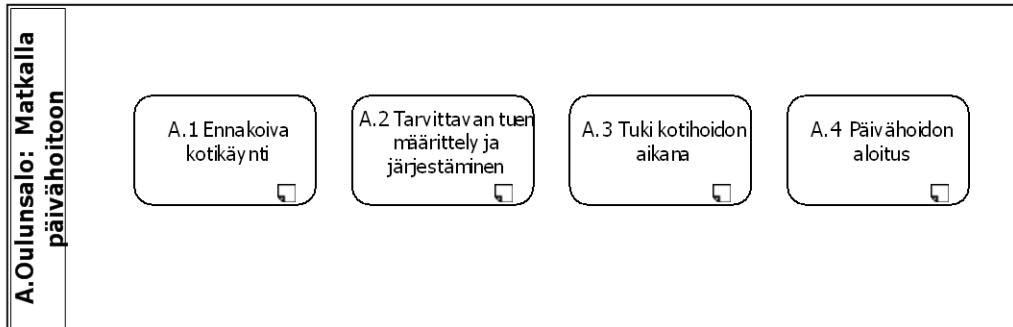
Tulevaisuuden haasteena on kuntien lapsiperheiden palveluiden järjestämisen turvaaminen niin, että lapsiperheet tulee huomioiduksi ja palvelut toteutetaan lähipalveluina, myös mahdollisten kuntaliitosten toteutuessa

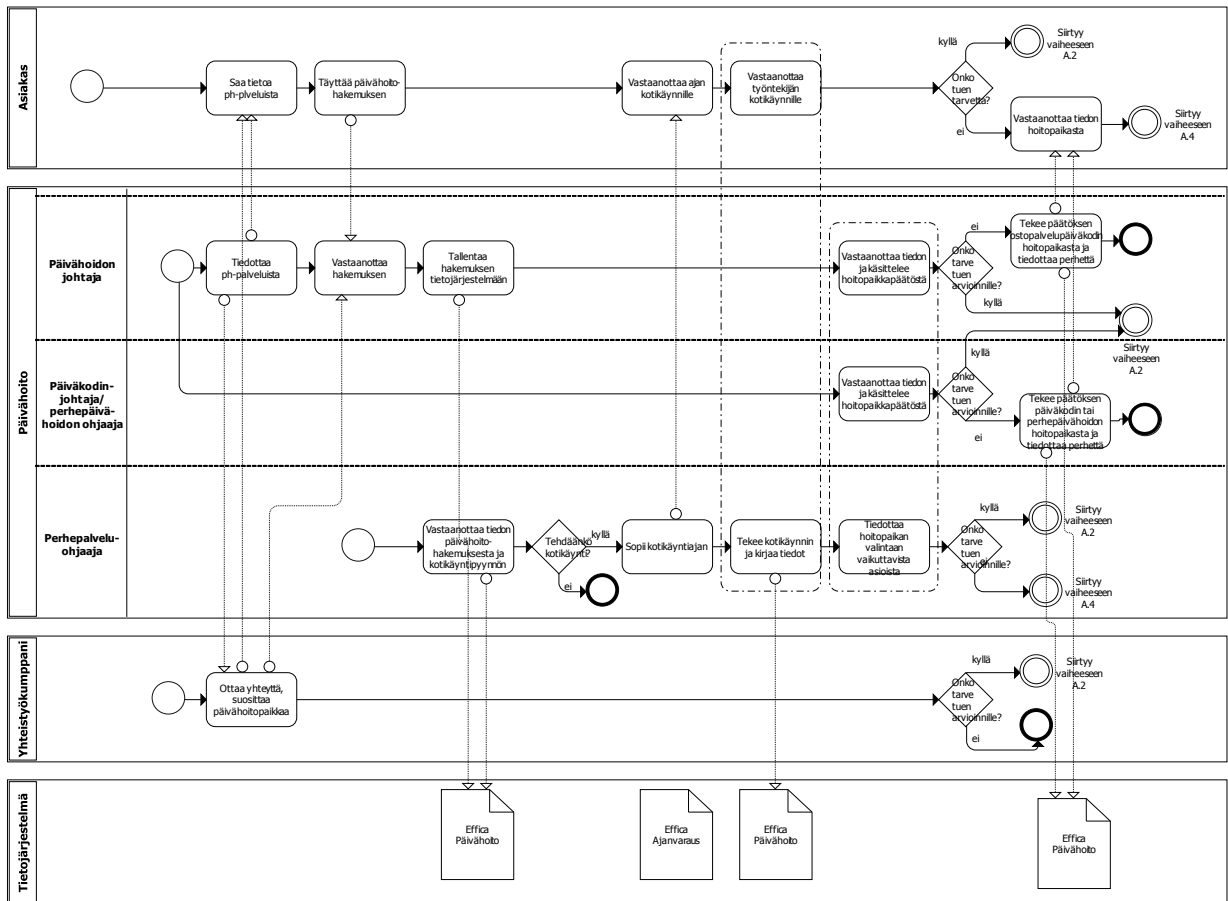
Liite 1

Prosessin nimi	Aloituspäivämäärä
Lapsen ja perheen tuen polku päivähoidon aloitusvaiheessa	14.8.09
Prosessin tarkoitus	
Tuetaan lasta ja lapsen kehitysyhteisöjä lapsen siirtyessä kotihoidosta päivähoitoon	
Prosessin omistaja	
Sivistysjohtaja/Palvelujohtaja (Markku Seppänen)	
Prosessin mallintajat	
Kauppinen Harri, Herranen Tuula, Savelius Anne, Lehto Maija-Leena, Finnilä Jaana, Ollikainen Nina, Rautiola Hannele, Mikkonen Virpi, Kontiokari Seija	
Prosessin lähtötilanne	
Lapsi tarvitsee päivähoitoa	
Prosessin lopputilanne	
Lapsen kehitysyhteisöjen vahvistuminen ja yhteensovittaminen niin, että siirtymä kotihoidosta päivähoitoon on mahdollisimman joustava, sujuva ja tarkoituksenmukainen lapsen ja perheen kannalta	
Prosessin asiakkaat	
Päivähoitoa tarvitsevat alle kouluikäiset lapset ja heidän perheensä	
Asiakastarpeet ja vaatimukset	
Sujuva, turvallinen, toive hoitopaikasta, selkeä (lomakkeet), tiedotus, ohjeistus, oikea-aikainen, vastuullinen	
Prosessin menestystekijät	
Asiakaslähtöisyys, ammattitaitoinen ja moniammatillinen yhteistyö, kustannustehokkuus, selkeät käytännöt ja vastuut, joustava, oikea ja oikea-aikainen tiedonkulku, luovuus !!	
Prosessin mittarit	
Asiakaspalaute, itsearviointi, tunnusluvut, asiakasprosessin arviointi (asiakas mukana)	
Keskeiset resurssit ja kyvykkyydet	
Ammattitaitoinen henkilöstö, tietojärjestelmä sujuvaa tiedonsiirtoa varten, tilat, palvelujen riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus ja oikea-aikaisuus, yhteistyöhalu	
Prosessin ohjaus ja kehittämismenettely	
raportointi, väliarvioinnit, lainsäädäntö, asiakkaiden tarpeet, toimintaympäristön muutokset, strategiat, prosessin omistaja	
Rajapinnat muihin prosesseihin	
päivähoito, terv.huolto (neuvola, mtt, tk), sos.työ, opetus, Efficca (sos- ja terv.huolto, päivähoito), taloushallinto, johtamisjärjestelmä (tunnusluvut)	

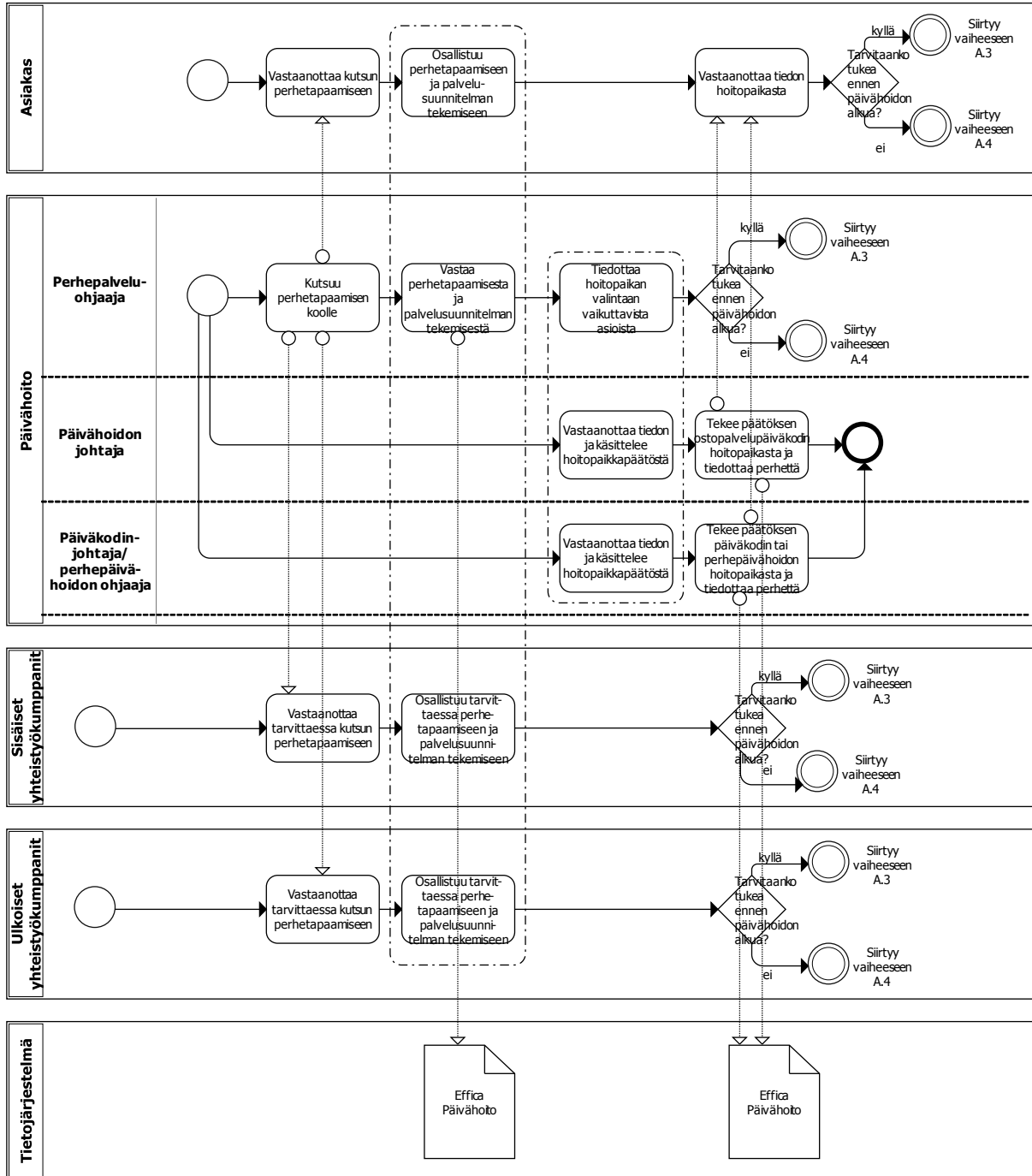
Prosessin mallinnus

Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen siirtyessä kotihoidosta päivähoidon

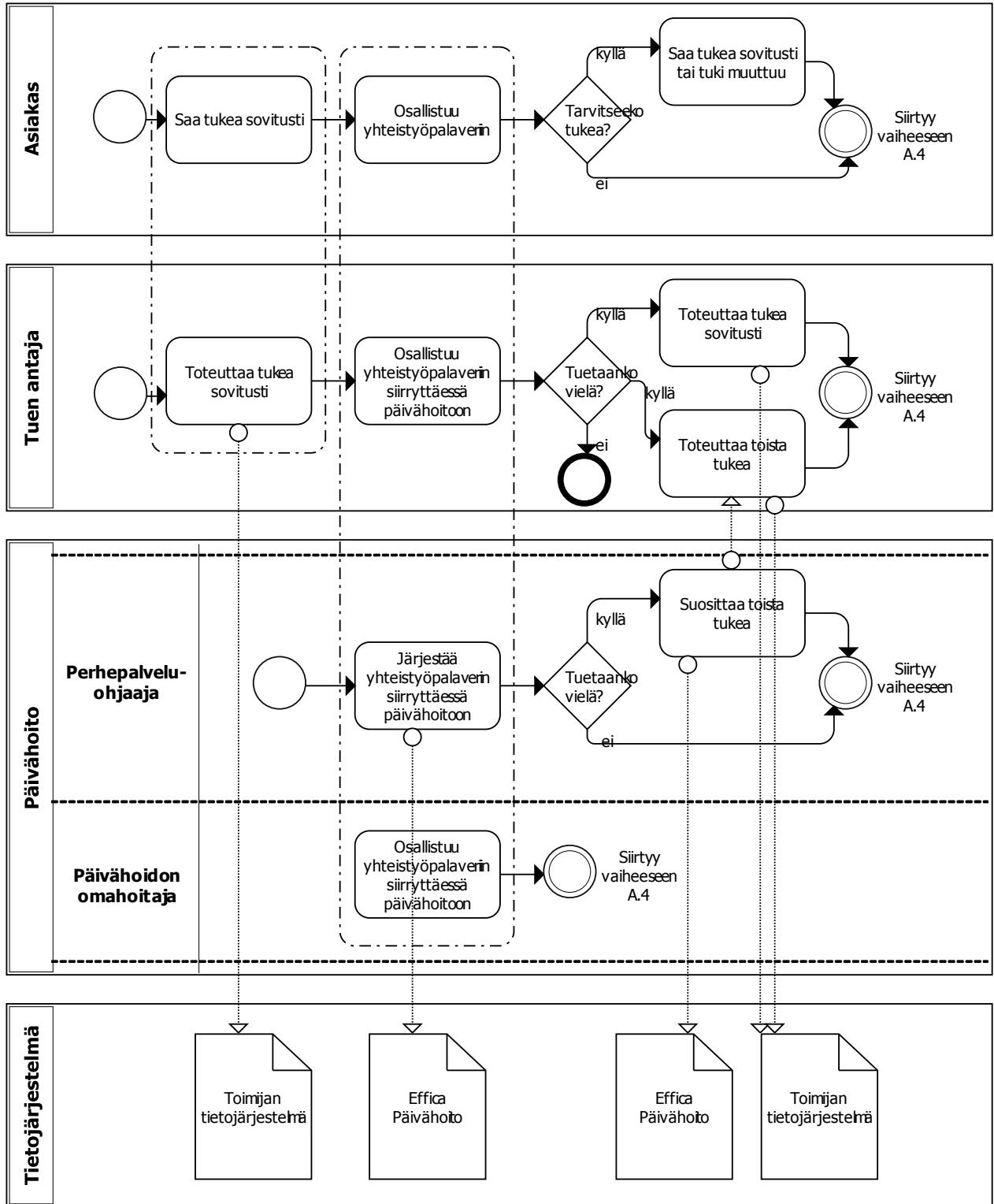

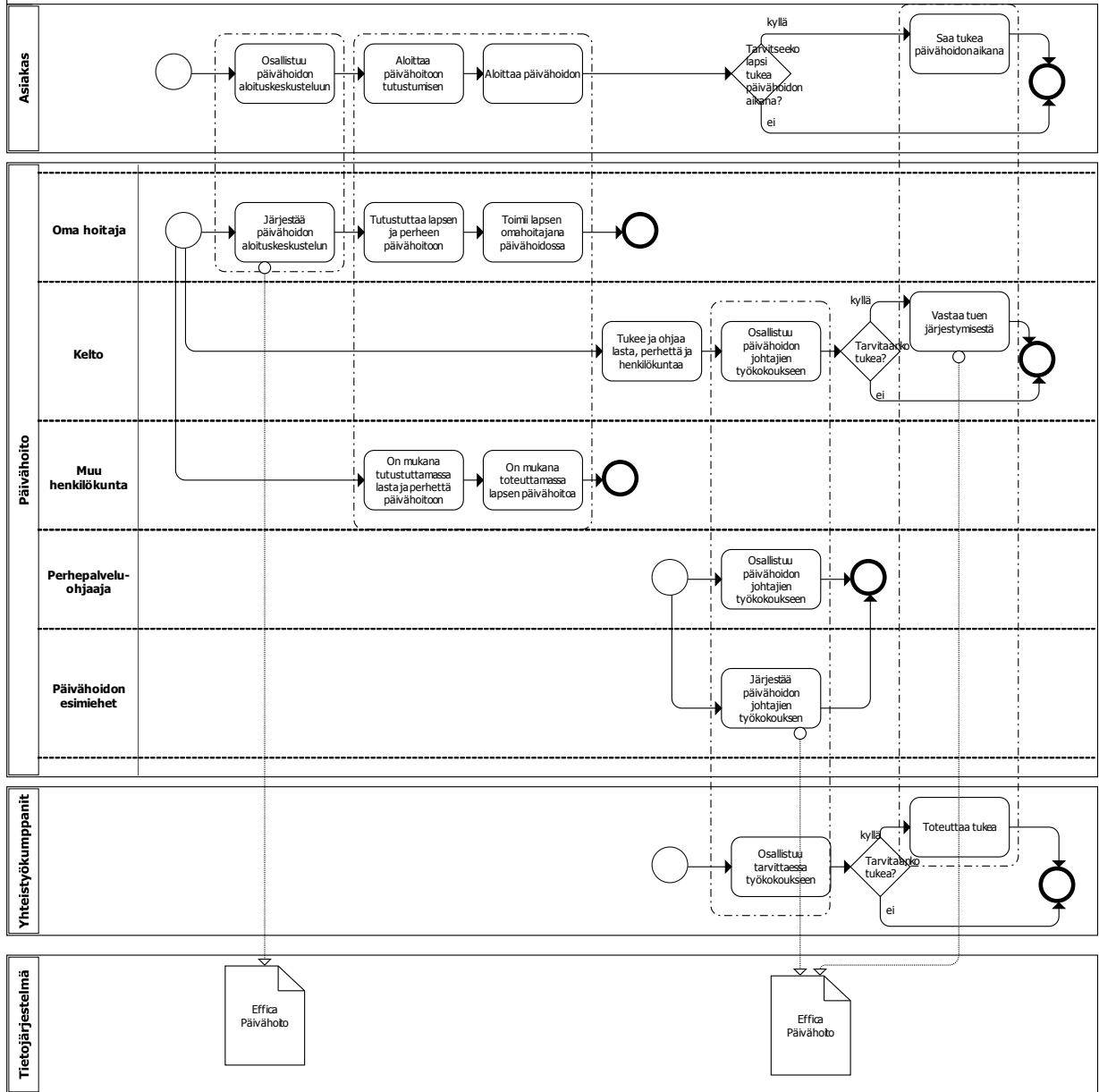

A.2 Tarvittavan tuen määrittely ja järjestäminen

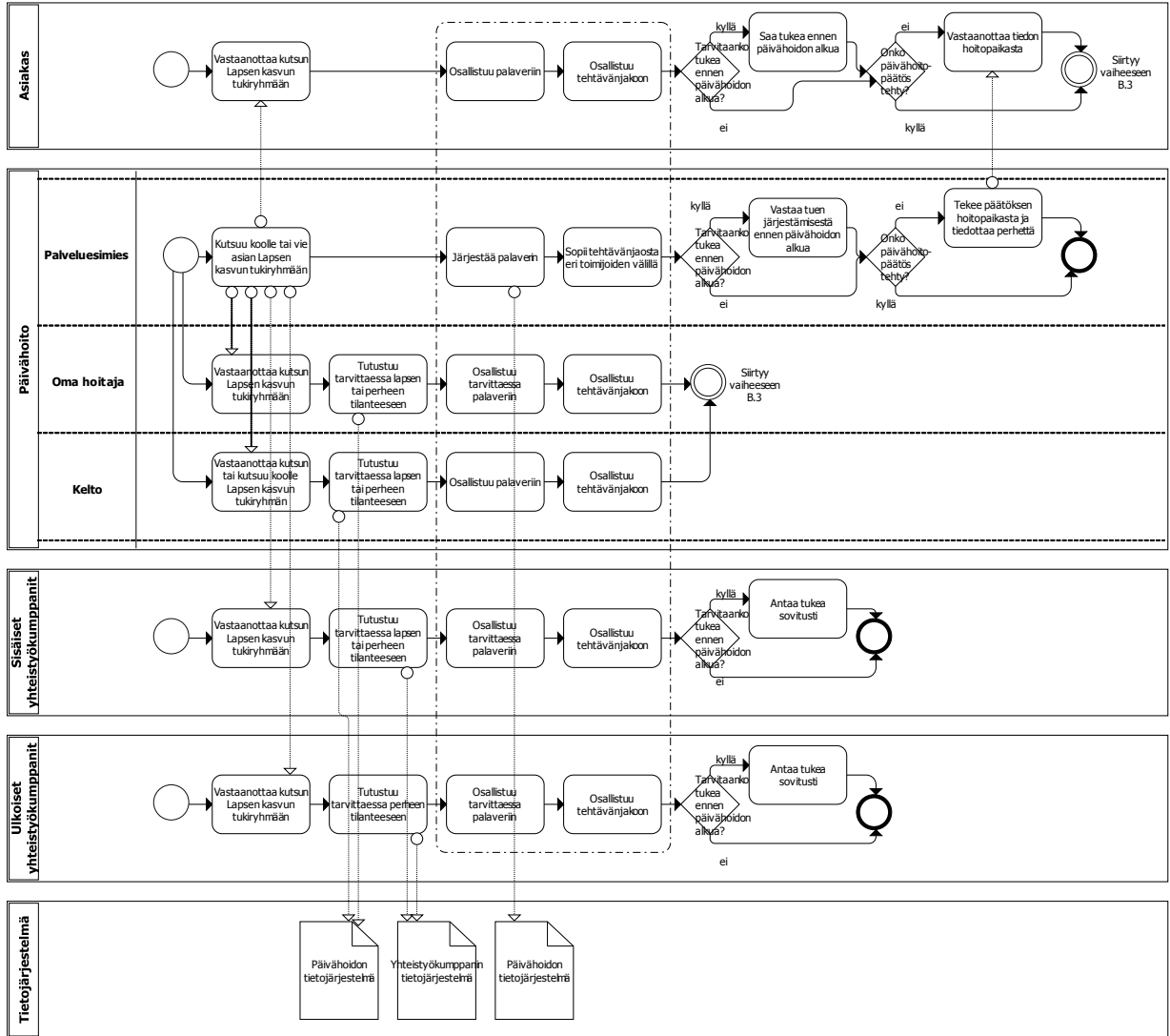

A.3 Tuki kotihoidon aikana

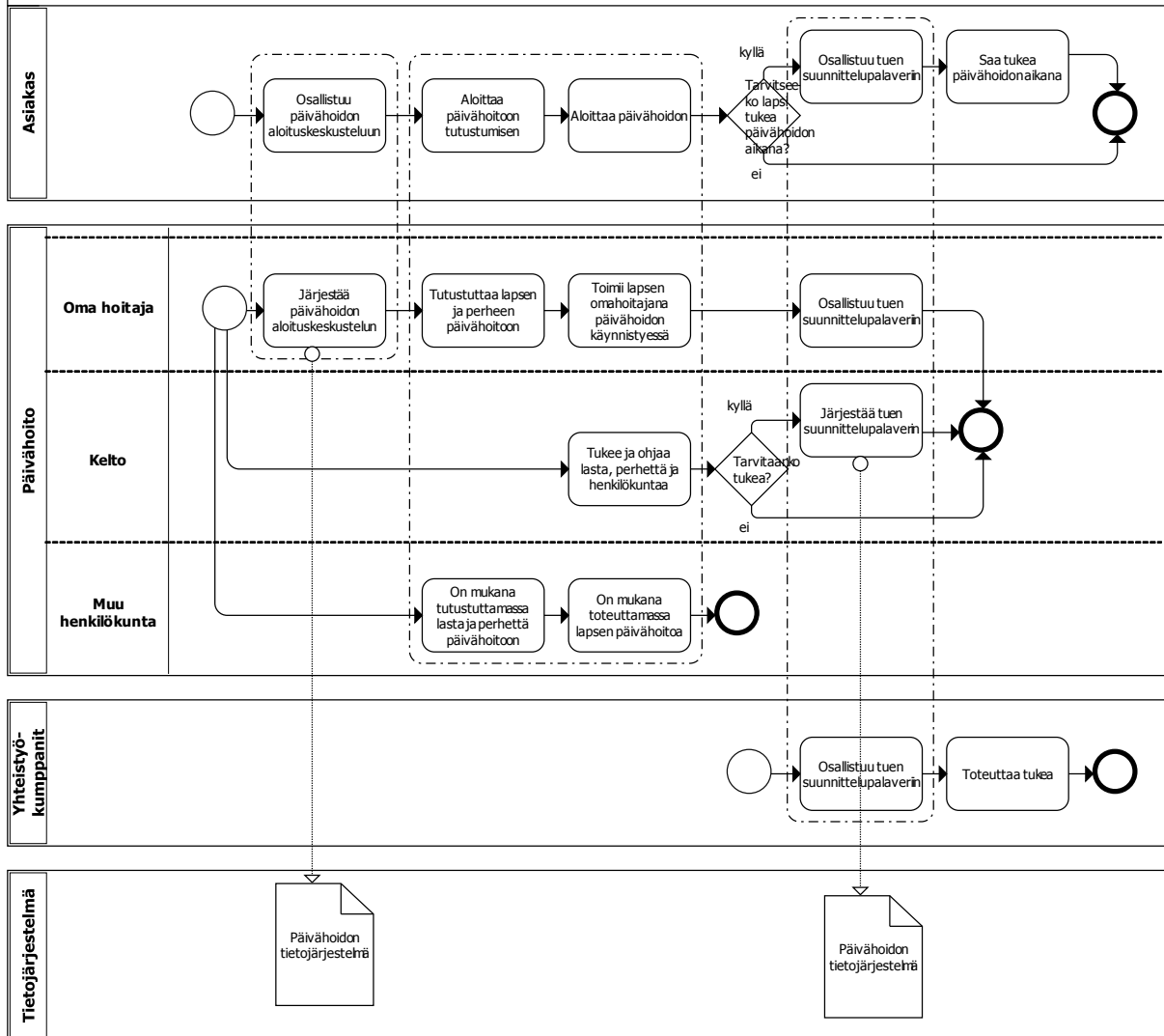

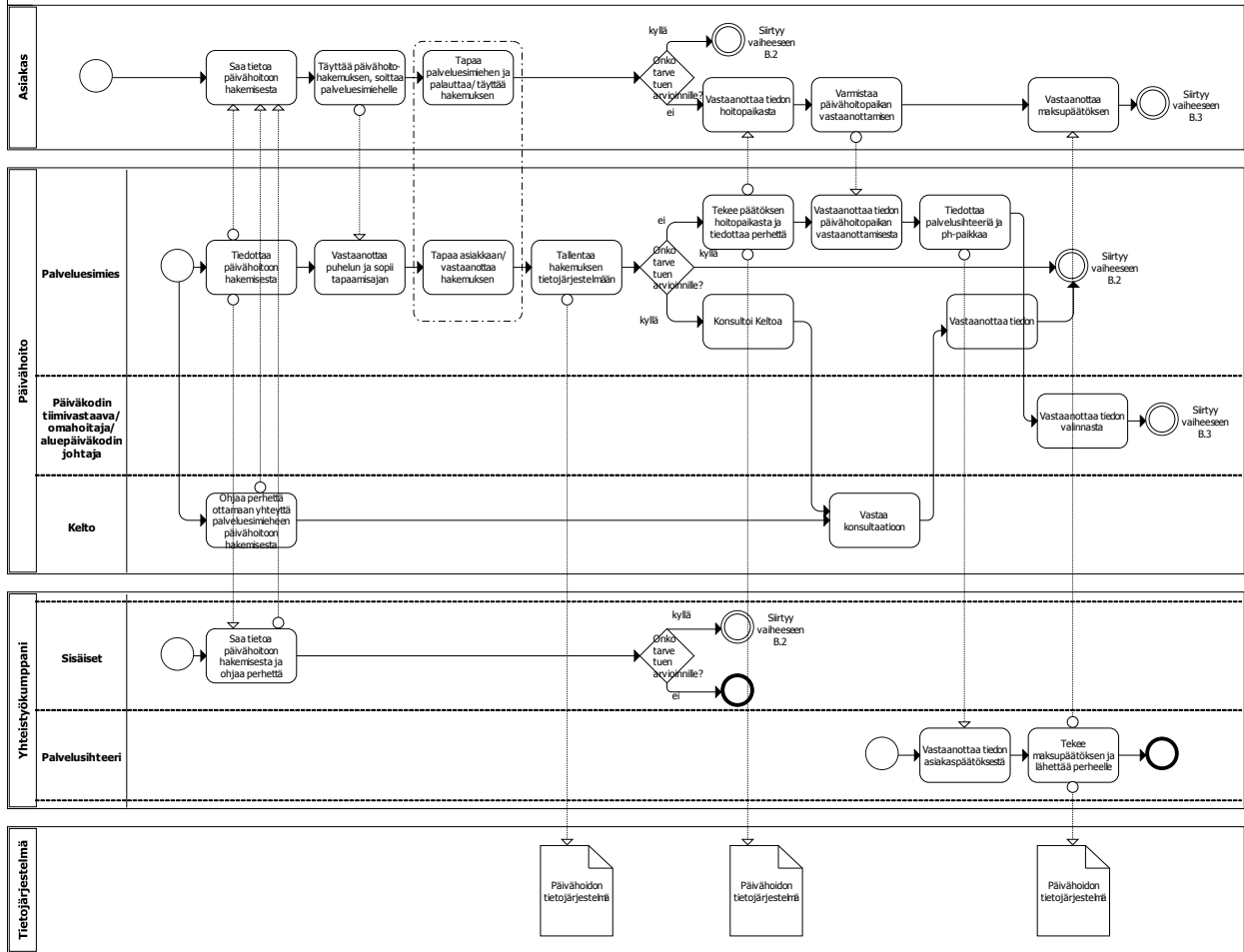
B.2 Tarvittavan tuen määrittely ja järjestäminen

B.3 Päivähoidon aloitus

B.1 Päivähoitopaikan hakeminen

Prosessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä päivähoitoon A. Oulunsalo: Matkalla päivähoitoon A.1 Ennakoiva kotikäynti <ul style="list-style-type: none"> - Kotikäynnillä kuullaan perheen toiveita ja tarpeita päivähoitosta - Tarvittaessa arvioidaan muun tuen tarve perheelle - Käytössä on Tervetuloa päivähoitoon -lomake - Tiedotetaan perhettä kunnassa tarjolla olevista lapsiperheen palveluista 			
Nykytila/ Tavoitetila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Yhteistyökumppani: <ul style="list-style-type: none"> - sosiaalityöntekijä ensisijainen - muita: <ul style="list-style-type: none"> • neuvolan terveydenhoitaja • neuvolan perhetyöntekijä • kouluterveydenhoitaja • sosiaalipalvelun perhetyöntekijä • kelto (kiertävä erityislastentarhaopettaja) • lääkäri • seurakunnan työntekijät • MLL:n työntekijät • terapeutit • erikoissairaanhoido, ym 	Ottaa yhteyttä, suosittaa päivähoitopaikkaa <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaalityöntekijä voi olla suoraan päivähoitoon yhteydessä - Perheen tai sosiaalityöntekijän kautta: <ul style="list-style-type: none"> • neuvolan terveydenhoitaja • neuvolan perhetyöntekijä, • kouluterveydenhoitaja • sosiaalipalvelun perhetyöntekijä, • kelto (kiertävä erityislastentarhaopettaja) • lääkäri • seurakunnan työntekijä • MLL:n työntekijät • terapeutit • erikoissairaanhoido, ym. 		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Tiedottaa ph-palveluista <ul style="list-style-type: none"> - Kunnan nettisivuilla - palveluesitteellä 		

Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Saa tietoa ph-plveluista		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Täyttää päivähoito- hakemuksen <ul style="list-style-type: none"> - Voi tehdä sähköisesti tai paperilomakkeella - Päivähoitohakemuksessa perhe voi antaa luvan eri toimijoiden yhteistyöhön - Ennen mahdollista keskustelua otetaan yhteyttä vanhempiin - Hakemuksessa tiedotetaan perhepalveluohjaajan tekemästä kotikäynnistä 		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Vastaanottaa hakemuksen		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Tallentaa hakemuksen tietojärjestelmään <ul style="list-style-type: none"> - Tieto uudesta päivähoitohakemuksesta siirtyy palveluohjaajalle - Tietojärjestelmä: Efficca Päivähoito 		
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	Vastaanottaa tiedon päivähoito- hakemuksesta ja kotikäyntipyyntöön <ul style="list-style-type: none"> - Tietojärjestelmä: Efficca Päivähoito 		
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	Tehdäänkö kotikäynti? Kyllä/Ei <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Sopii kotikäyntiajan <ul style="list-style-type: none"> ▪ Keskustellaan, onko perheellä tarvetta kotikäynnille ▪ Sovitaan käytettävissä oleva aika, paikka ja ajankohta kotikäynnille ▪ Sovitaan mahdollisen yhteistyökumppanin mukana olo • Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Efficca Ajanvaraus 		

Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Vastaanottaa ajan kotikäynnille		
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa	Tekee kotikäynnin - Kuunnellaan perheen omat ajatukset ja odotukset - Työntekijällä käytössä lomake keskustelun pohjaksi - Kartoitetaan perheen tilanne: • lapsen asiat: lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, lapsen päivärytmi, kaverit, sosiaaliset taidot, harrastukset, aikaisempi päivähoitokokemus • perheen asiat: perheen päivärytmi, hyvinvointiin liittyvät asiat - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Effica Päivähoito		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Vastaanottaa työntekijän kotikäynnille		
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa	Tiedottaa hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista - Osallistuu päivähoidon/ päiväkotien johtajien työkokoukseen		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Vastaanottaa tiedon ja käsittelee hoitopaikkapäätöstä - Keskustellaan hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista		
Päivähoito: Päiväkodinjohtaja/ perhepäivähoidon ohjaaja	Vastaanottaa tiedon ja käsittelee hoitopaikkapäätöstä - Keskustellaan hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista.		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Onko tarve tuen arvioinnille? Kyllä/Ei - Kyllä: • Siirtyy vaiheeseen A.2 - Ei: • Tekee päätöksen ostopalvelupäiväkodin hoitopaikasta ja tiedottaa perhettä • Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Effica Päivähoito		

<p>Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe</p>	<p>Onko tuen tarvetta? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.2 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Vastanottaa tiedon hoitopaikasta • Siirtyy vaiheeseen A.4 		
<p>Päivähoito: Päiväkodinjohtaja/ perhepäivähoidon ohjaaja</p>	<p>Onko tarve tuen arvioinnille? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.2 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Tekee päätöksen päiväkodin tai perhepäivähoidon hoitopaikasta ja tiedottaa perhettä • Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Effica Päivähoito 		
<p>Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	<p>Onko tarve tuen arvioinnille? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.2 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.4 		

Yhteistyökumppani:

- sosiaalityöntekijä ensisijainen
- muita:
 - neuvolan terveydenhoitaja
 - neuvolan perhetyöntekijä
 - kouluterveydenhoitaja
 - sosiaalipalvelun perhetyöntekijä
 - kelto (kiertävä erityislastentarhaopettaja)
 - lääkäri
 - seurakunnan työntekijät
 - MLL:n työntekijät
 - terapeutit
 - erikoissairaanhoido, ym

Onko tarve tuen arvioinnille? Kyllä/Ei

- Kyllä:
 - Siirtyy vaiheeseen A.2

Prosessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä päivähoitoon A. Oulunsalo: Matkalla päivähoitoon A.2 Tarvittavan tuen määrittely ja järjestäminen <ul style="list-style-type: none"> - Keskustellaan lapsen ja perheen tuen tarpeesta - Tarvittavan tuen suunnittelu ennen päivähoiton aloittamista - Mikäli päivähoitopaikkaa joudutaan odottamaan, järjestetään vaihtoehtoisia tukitoimia lapselle ja perheelle tai ohjataan perhe muiden tukitoimien pariin 			
Nykytila/ Tavoitetila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	Kutsuu perhetapaamisen koolle <ul style="list-style-type: none"> - Perhetapaamiseen osallistujat on sovittu ennakkoivalla kotikäynnillä tai sen jälkeen. - Sopii perheen ja muiden osallistujien kanssa tapaamispaikan ja -ajan 		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Vastaanottaa kutsun perhetapaamiseen		
Sisäiset yhteistyökumppanit: <ul style="list-style-type: none"> - Kiertävä erityislastentarhanopettaja (Kelto) - sosiaalityöntekijä - terveydenhoitaja - erityistyöntekijä(mielensterveys-työntekijä, psykologi, terapeutit, perhetyöntekijä) - lääkäri - päihdetyöntekijä 	Vastaanottaa tarvittaessa kutsun perhetapaamiseen		

<p>Ulkoiset yhteistyökumppanit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edellisen asuinkunnan perhepalveluohjaaja - erikoissairaanhoido - muut viranomaiset - kolmas sektori - yksityissektori 	<p>Edellisen asuinkunnan perhepalveluohjaaja, erikoissairaanhoido, muut viranomaiset, kolmas sektori, yksityissektori</p>		
<p>Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	<p>Vastaa perhetapaamisesta ja palvelusuunnitelman tekemisestä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palvelusuunnitelmassa sovitaan tuen järjestämisestä eri tahojen kesken - Tarvittaessa täytetään SoPe-lomake (sosiaalisin perustein päivähoitossa) - Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Effica Päivähoito 		
<p>Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe</p>	<p>Osallistuu perhetapaamiseen ja palvelu- suunnitelman tekemiseen</p>		
<p>Sisäiset yhteistyökumppanit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiertävä erityislastentarhanopettaja (Kelto) - sosiaalityöntekijä - terveydenhoitaja - erityistyöntekijä(mielenterveys-työntekijä, psykologi, terapeutit, perhetyöntekijä) - lääkäri - päihdetyöntekijä 	<p>Osallistuu tarvittaessa perhe- tapaamiseen ja palvelusuunnitelman tekemiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustuu tarvittaessa perheen tilanteeseen ennen tapaamista 		
<p>Ulkoiset yhteistyökumppanit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edellisen asuinkunnan perhepalveluohjaaja - erikoissairaanhoido - muut viranomaiset - kolmas sektori - yksityissektori 	<p>Osallistuu tarvittaessa perhe- tapaamiseen ja palvelusuunnitelman tekemiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustuu tarvittaessa perheen tilanteeseen ennen tapaamista 		

Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Tiedottaa hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista - Osallistuu päivähoidon/ päiväkotien johtajien työkokoukseen		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Vastaanottaa tiedon ja käsittelee hoitopaikkapäätöstä - Keskustellaan hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista päivähoidon/ päiväkotien johtajien työkokouksessa		
Päivähoito: Päiväkodin- johtaja/ perhepäivähoidon ohjaaja	Vastaanottaa tiedon ja käsittelee hoitopaikkapäätöstä - Keskustellaan hoitopaikan valintaan vaikuttavista asioista päivähoidon/ päiväkotien johtajien työkokouksessa		
Päivähoito: Päivähoidon johtaja	Tekee päätöksen ostopalvelupäiväkodin hoitopaikasta ja tiedottaa perhettä - Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Efficä Päivähoito		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Vastaanottaa tiedon hoitopaikasta		
Päivähoito: Päiväkodin- johtaja/ perhepäivähoidon ohjaaja	Tekee päätöksen päiväkodin tai perhepäivähoidon hoitopaikasta ja tiedottaa perhettä - Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Efficä Päivähoito		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Vastaanottaa tiedon hoitopaikasta		
Asiakas: Päivähoitoa hakeva perhe	Tarvitaanko tukea ennen päivähoiton alkua? Kyllä/Ei - Kyllä: • Siirtyy vaiheeseen A.3 - Ei: • Siirtyy vaiheeseen A.4		
Päivähoito: Perhepalvelu- ohjaaja - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa	Tarvitaanko tukea ennen päivähoiton alkua? Kyllä/Ei - Kyllä: • Siirtyy vaiheeseen A.3 - Ei: • Siirtyy vaiheeseen A.4		

<p>Sisäiset yhteistyökumppanit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiertävä erityislastentarhanopettaja (Kelto) - sosiaalityöntekijä - terveydenhoitaja - erityistyöntekijä (mielenterveys-työntekijä, psykologi, terapeutit, perhetyöntekijä) - lääkäri - päihdetyöntekijä 	<p>Tarvitaanko tukea ennen päivähoiton alkua? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.3 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.4 		
<p>Ulkoiset yhteistyökumppanit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edellisen asuinkunnan perhepalveluohjaaja - erikoissairaanhoido - muut viranomaiset - kolmas sektori - yksityissektori 	<p>Tarvitaanko tukea ennen päivähoiton alkua? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.3 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.4 		

Prosessin nimi		Päivämäärä	
<p>Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä päivähoitoon A. Oulunsalo: Matkalla päivähoitoon A.3 Tuki kotihoidon aikana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kotiin järjestettävä tuki voi olla esim.: <ul style="list-style-type: none"> • puhe- ja toimintaterapia • perhetyö 			
Nykytila/ Tavoitetila	Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet		
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos

<p>Tuen antaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tukimuotoja ovat esim: <ul style="list-style-type: none"> • puhe- ja toimintaterapia • perhetyö 	<p>Toteuttaa tukea sovitusti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjaa tiedot toimijan tietojärjestelmään 		
<p>Asiakas</p>	<p>Saa tukea sovitusti</p>		
<p>Päivähoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perhepalveluohjaaja <ul style="list-style-type: none"> • Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija • Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	<p>Järjestää yhteistyöpalaverin siirryttäessä päivähoitoon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palaveriin osallistuvat perhe ja omahoitaja päivähoidosta, lisäksi tarvittavat perheen tukena olleet toimijat, perhepalveluohjaaja koollekutsujana - "Saatellen" vaihdetaan kotiin annettavan tuen ja päivähoidon alkamisen välillä - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään Efica Päivähoito 		
<p>Asiakas</p>	<p>Osallistuu yhteistyöpalaveriin</p>		
<p>Tuen antaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tukimuotoja ovat esim: <ul style="list-style-type: none"> • puhe- ja toimintaterapia • perhetyö 	<p>Osallistuu yhteistyöpalaveriin siirryttäessä päivähoitoon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palaveriin osallistuvat perhe ja omahoitaja päivähoidosta, lisäksi tarvittavat perheen tukena olleet toimijat, perhepalveluohjaaja koollekutsujana - "Saatellen" vaihdetaan kotiin annettavan tuen ja päivähoidon alkamisen välillä 		
<p>Päivähoito: Päivähoidon omahoitaja</p>	<p>Osallistuu yhteistyöpalaveriin siirryttäessä päivähoitoon</p> <ul style="list-style-type: none"> - Palaveriin osallistuvat perhe ja omahoitaja (tarvittaessa kello) päivähoidosta, lisäksi tarvittavat perheen tukena olleet toimijat, perhepalveluohjaaja koollekutsujana - "Saatellen" vaihdetaan kotiin annettavan tuen ja päivähoidon alkamisen välillä - Osallistuu päivähoidossa tarvittavan tuen järjestelyyn - Siirtyy vaiheeseen A.4 		

<p>Päivähoito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perhepalveluohjaaja <ul style="list-style-type: none"> • Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija • Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	<p>Tuetaanko vielä? Kyllä/ Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Suositaa toista tukea <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tekee suosituksen toisen tuen järjestämiseksi • Siirtyy vaiheeseen A.4 • Kirjaa tiedon tietojärjestelmään Effica Päivähoito - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.4 		
<p>Tuen antaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tukimuotoja ovat esim: <ul style="list-style-type: none"> • puhe- ja toimintaterapia • perhetyö 	<p>Tuetaanko vielä? Kyllä/ Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Toteuttaa toista tukea <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tuki arvioidaan yhteisessä palaverissa • Kirjaa tiedot toimijan tietojärjestelmään • Siirtyy vaiheeseen A.4 - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Toteuttaa tukea sovitusti • Kirjaa tiedot toimijan tietojärjestelmään • Siirtyy vaiheeseen A.4 		
<p>Asiakas</p>	<p>Tarvitseeko tukea? Kyllä/Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Saa tukea sovitusti tai tuki muuttuu • Siirtyy vaiheeseen A.4 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Siirtyy vaiheeseen A.4 		

Proessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä päivähoitoon A. Oulunsalo: Matkalla päivähoitoon A.4 Päivähoidon aloitus <ul style="list-style-type: none"> - Siirtymävaiheen kesto 3 kk: <ul style="list-style-type: none"> • Aloitus päivähoitossa • Tarvittavien tukitoimien järjestäminen ja jatkuminen päivähoiton aikana 			
Nykytila/ Tavoitetila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Päivähoito: <ul style="list-style-type: none"> - Oma hoitaja <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaa tiedot päivähoiton tietojärjestelmään 	Järjestää päivähoiton aloituskeskustelun <ul style="list-style-type: none"> - Järjestetään 2-3 vkoa ennen päivähoiton aloittamista. - Perhe on saanut palvelusopimuksen päivähoitopaikkapäätöksen mukana, joka tuodaan täytettynä päiväkotiin - Käydään läpi "lapsen käyttöohjeet" - Omahoitajalla keskeinen rooli perheen kanssa keskustellessa - Voidaan järjestää kotona tai päiväkodissa 		
Asiakas	Osallistuu päivähoiton aloituskeskusteluun <ul style="list-style-type: none"> - Perhe palauttaa palvelusopimuksen, jonka on saanut päivähoitopäätöksen mukana - Palauttaa päivähoiton aloituskeskustelulomakkeen 		

Asiakas	Aloittaa päivähoitoon tutustumisen - 1-2 viikkoa, äiti tai isä mukana		
Päivähoito: - Oma hoitaja - Kirjaa tiedot päivähoiton tietojärjestelmään	Tutustuttaa lapsen ja perheen päivähoitoon		
Päivähoito: Muu henkilökunta	On mukana toteuttamassa lapsen päivähoitoa		
Asiakas	Aloittaa päivähoiton - Lapsi osallistuu päivähoitoon		
Päivähoito: - Oma hoitaja - Kirjaa tiedot päivähoiton tietojärjestelmään	Toimii lapsen omahoitajana päivähoitossa		
Päivähoito: Muu henkilökunta	On mukana toteuttamassa lapsen päivähoitoa		
Päivähoito: Kelto (Kiertävä erityislastentarhanopettaja)	Tukee ja ohjaa lasta, perhettä ja henkilökuntaa		
Päivähoito: Päivähoidon esimiehet - Päivähoidon johtaja ja päiväkodin johtaja / perhepäivähoidon ohjaaja	Järjestää päivähoiton johtajien työkokouksen - Välittää tiedon perheen tilanteesta perhepalveluohjaajalle - Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Efficia Päivähoito		
Päivähoito: Kelto (Kiertävä erityislastentarhanopettaja)	Osallistuu päivähoiton johtajien työkokoukseen - Välitetään tieto perheen tilanteesta päivähoitosta perhepalveluohjaajalle		

Päivähoito: Perhepalveluohjaaja <ul style="list-style-type: none"> - Päivähoidon ja perheiden palvelujen asiantuntija - Toimii yhdyshenkilönä lapsiperheen asioissa 	Osallistuu päivähoiton johtajien työkokoukseen <ul style="list-style-type: none"> - Välitetään tieto perheen tilanteesta päivähoidosta perhepalveluohjaajalle 		
Yhteistyökumppanit: <ul style="list-style-type: none"> - sosiaalityöntekijä - neuvolan terveydenhoitaja - neuvolan perhetyöntekijä - kouluterveydenhoitaja - sosiaalipalvelun perhetyöntekijä - kelto (kiertävä erityislastentarhaopettaja) - lääkäri - seurakunnan työntekijät - MLL:n työntekijät - terapeutit, - erikoissairaanhoido, ym 	Osallistuu tarvittaessa työkokoukseen		
Asiakas	Tarvitseeko lapsi tukea päivähoiton aikana? Kyllä/Ei <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Saa tukea päivähoiton aikana 		
Päivähoito: Kelto (Kiertävä erityislastentarhanopettaja)	Tarvitaanko tukea? Kyllä/Ei <ul style="list-style-type: none"> - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Vastaa tuen järjestymisestä • Kirjaa tiedon tietojärjestelmään: Effica Päivähoito 		

Yhteistyökumppanit:

- sosiaalityöntekijä
- neuvolan terveydenhoitaja
- neuvolan perhetyöntekijä
- kouluterveydenhoitaja
- sosiaalipalvelun perhetyöntekijä
- kelto (kiertävä erityislastentarhaopettaja)
- lääkäri
- seurakunnan työntekijät
- MLL:n työntekijät
- terapeutit,
- erikoissairaanhoido, ym

Tarvitaanko tukea? Kyllä/Ei

- Kyllä:
 - Toteuttaa tukea

Lapsiperheiden hyvinvointihanke

Oulunsalon kunta on mukana valtakunnallisen Kaste-ohjelman osarahoittamassa Tukera-hankkeesta tukea, kättäystä, vastustusta, josta tavoitteena on lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen.

www.ouko.fi/seutu/tukera

Yhteystiedot:

Roukala Tulja
perhepalveluohjaaja
p. 044 - 4973 138
tulja.roukala@oulunsalo.fi

Oulunsalon kunta
Päivähoito/Roukala
PL 4
90461 Oulunsalo

Tietoa Oulunsalon kunnan päivähoitopalveluista
www.oulunsalo.fi/paivahoito

*Yhessä ammentaan
evästä
Lelämän reppuun*

Sipponen & Piironen

**Lapsen ja perheen yhteinen
polku päivähoitoon**

Diakojen AstiCura

Tervetuloa Oulunsalon päivähoitoon

Päivähoidon aloittaminen on erittäin suuri muutos pienen lapsen maailmassa ja siihen tarvitaan vanhempien apua. Haluamme tukea lapsesi päivähoiton aloittamista niin, että hoitoon siirtyminen sujuu mahdollisimman hyvin.

Hoidon aloittaminen herättää erilaisia tunteita sekä lapsessa että aikuisessa. Toivomme, että te vanhemmat autatte lastanne sopeutumisessa.

Perhepalveluohjaaja toimii perheen tukena ja on teihin yhteydessä. Vanhempien ja perhepalveluohjaajan kanssa sovitaan yhteinen keskustelu-aika, jossa keskustellaan päivähoiton aloittamiseen liittyvistä asioista. Lapsen astoiden käsittely on luottamuksellista ja tietoja muille taholle välitetään vain asiakasperheen luvalla.

Tietoa Oulunsalon kunnan päivähoitopalveluista
www.oulunsalo.fi/paivahoito

Lapsen ja perheen tuen polku päivähoiton aloitusvaiheessa

Tavoitteena on:

- tukea lasta ja perhettä lapsen siirtyessä kotihoitosta päivähoitoon
- keskustella vanhempien kanssa päivähoiton aloittamiseen liittyvistä asioista
- kuunnella vanhempien toiveita ja kokemuksia päivähoitoon liittyen
- tukea päivähoiton aloittamista, jotta perheen arki olisi sujuvaa ja lapsi kokisi päivähoitoon siirtymisen turvallisena
- toimia tarvittaessa yhteistyössä kiertävän erityislastentarhan opettajan, neuvolan ja sosiaali- ja perhetyön kanssa

Liite 3

"Tervetuloa päivähoitoon - tapaaminen

Perhe: _____

Osoite: _____

Kotikäynnin pvm ____/ ____ 2010 klo ____

Päivähoitohakemustietoja:

Lapsen nimi: _____

Syntymäpäiväni: _____

Keitä teidän perheeseen kuuluu?

Muita tärkeitä ihmisiä: _____

Ensisijainen hoitopaikkatoive:

Lapsen neuvolan terveydenhoitajana toimii: _____

Milloin olette viimeksi käyneet: _____

Onko lapsen kasvua ja kehitystä tutkittu aikaisemmin (esim. OYS, perheneuvola):

Lapsen ja perheen aiemmat päivähoitokokemukset:

Perheen ajatuksia päivähoitoon liittyen:

- millaisia asioita ajattelette, että päivähoito tuo mukanaan?
- **mitkä ovat perheenne tärkeitä asioita, jotka meidän tulisi ottaa huomioon?**

Millaisia leikkejä lapsi leikkii kotona? Kaverisuhteet?

Vanhempien ajatuksia arjen sujumisesta kotona:

Vahvista ja vanhemman omia voimavaroja. Tarvittaessa pysähdy kuuntelemaan vanhemman huolenaiheita.

Perushoitotilanteiden sujuminen kotona:

- miltä tavallinen ruokailutilanne näyttää kotona?
- miten lapsen wc -toimet sujuvat?
- millaiset ovat lapsen nukkumistarpeet ja -käytännöt?
- oletko jostakin huolissasi lapseesi liittyen?

MUUTA

Muuta tärkeää tietoa lapsestamme?

- oletko jostakin huolissasi lapseesi liittyen? esim. mahdolliset pelot/tuen tarpeet, muutokset perhetilanteessa, elämäntilanne

Vanhempien toiveita päivähoitolle:

- esim. - miten toivoisitte lapsenne vastaanoton tapahtuvan?
- mitä toivotte lapsenne päivästä kerrottavan?
 - toiveita ja ideoita toiminnalle

Saako kasvattaja tarvittaessa ottaa yhteyttä asiantuntijoihin lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa? Yhteistyötahoja ovat esim. neuvola, erityislasten- tarhanopettaja, puheterapeutti yms.

Kyllä, aina ennen yhteydenottoa
keskustellaan vanhempien kanssa

Ei

Keskustelussa mukana

Päiväys __/__/20__ _____

Onko tarve tuen arvioinnille? _____ kyllä _____ ei

Pyydetään perhetapaamiseen mukaan seuraavat henkilöt:

Perhepalveluohjaaja on tehnyt luoksenne kotikäynnin. Pyydämme teitä täyttämään asiakaspalautelomakkeen ja palauttamaan sen viikon kuluessa oheisessa kirjekuoressa.

Palautteen tarkoituksena on selvittää miten olette kokeneet perhepalveluohjaajan yhteydenoton ja millä tavoin olette hyötäneet kotikäynnistä.

Ole hyvä ja vastaa alla oleviin kysymyksiin. Tarvittaessa voit kirjoittaa vapaamuotoisesti kehittämisideoita lomakkeen taakse. Palaute on meille tärkeää.

Päivämäärä: ___/___2010

Olen: äiti

isä

	samaa mieltä	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Koen, että minulle on ollut hyötyä perhepalveluohjaajan kotikäynnistä			
Koen, että sain tukea lapseni siirtyessä kotihoidosta päivähoitoon			
Saamani tuki oli riittävä			
Koen, että toiveeni ja ajatukseni otettiin huomioon keskustelussa			
Koen, että perhepalveluohjaaja ymmärsi tilanteemme			
Perhepalveluohjaajan käynti helpotti lapsen hoidon aloitusta			
Yhteistyö sujui perhepalveluohjaajan kanssa			
Koen, että perhepalveluohjaajan käynti oli tarpeellinen			

Anna palautetta asioitanne hoitaneelle työntekijälle.

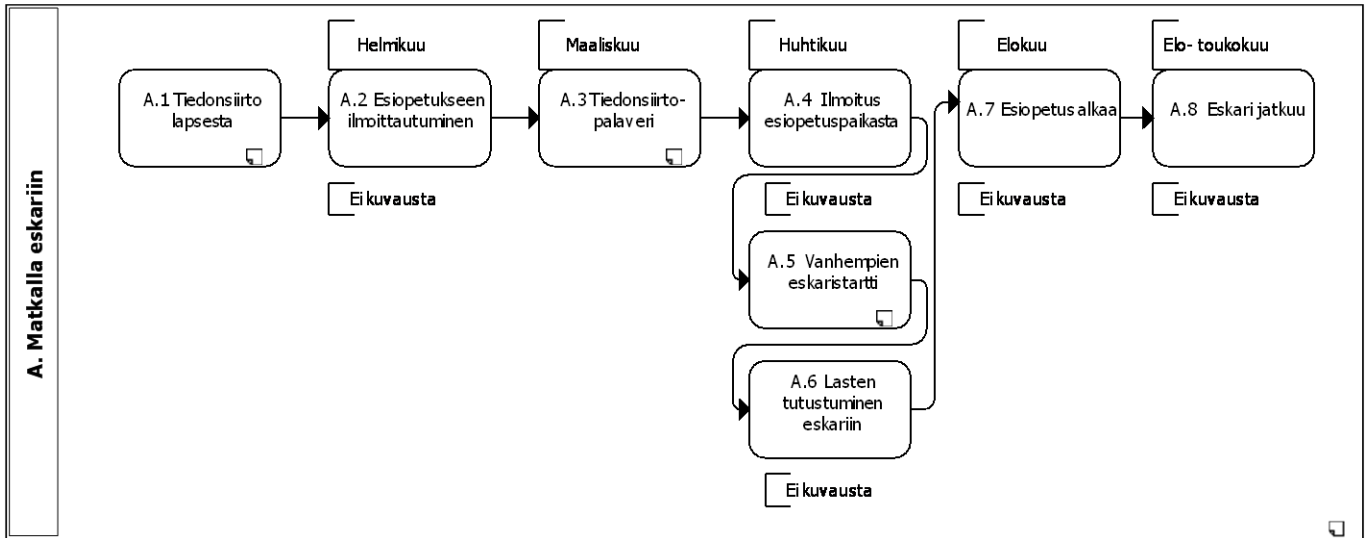
Mitä olisimme voineet tehdä toisin?

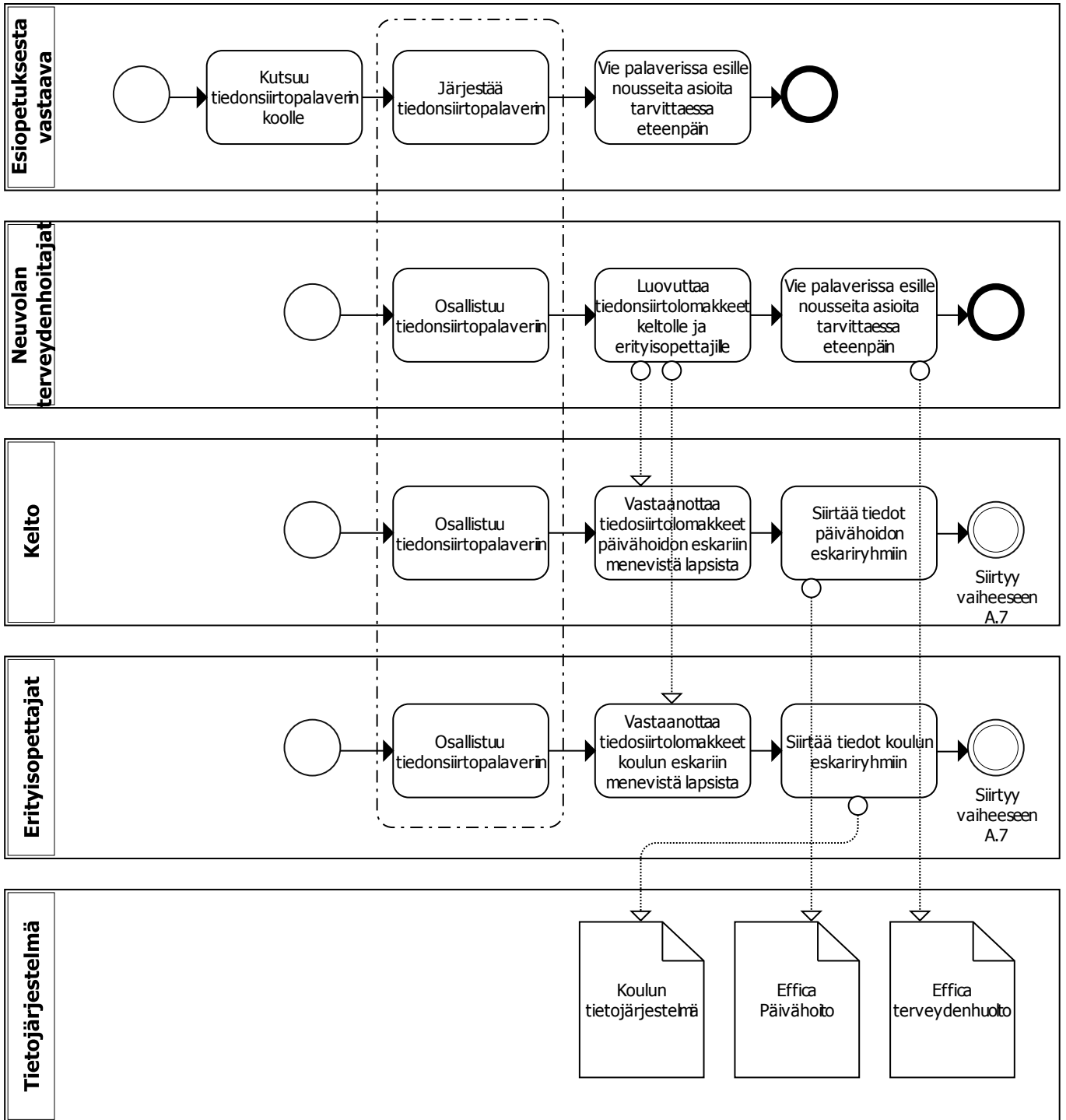
KIITOS!

Liite 5

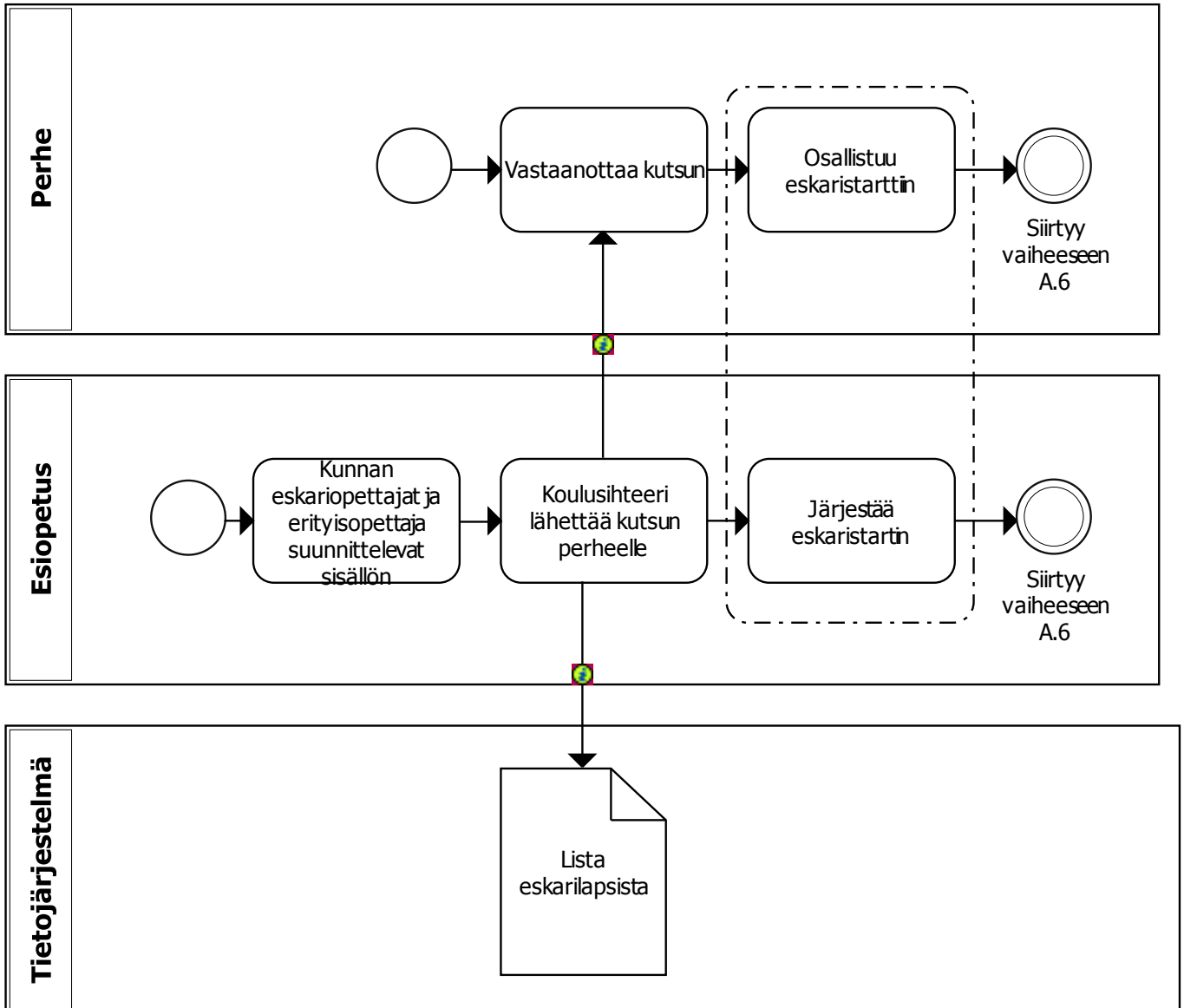
Prosessin nimi	Aloituspäivämäärä
Moniammatillinen yhteistyö lapsen ja perheen tukena siirryttäessä kotihoidosta esiopetukseen	29.9.2009
Prosessin tarkoitus	
Tuetaan lasta ja lapsen kehitysyhteisöjä (perhe, neuvola, koulu) lapsen siirtyessä esiopetukseen.	
Prosessin omistaja	
Sivistysjohtaja/Palvelujohtaja (Markku Seppänen)	
Prosessin mallintajat	
Herranen Tuula, Lehto Maija-Leena, Finnilä Jaana, Ollikainen Nina, Rautiola Hannele, Mikkonen Virpi, Paakkolanvaara Tarja, Vähäsöyrinki Ida, Marttila Vuokko	
Prosessin lähtötilanne	
Lapsi ilmoitetaan koulun esiopetukseen helmikuussa.	
Prosessin lopputilanne	
Lapsen kehitysyhteisöjen vahvistuminen ja yhteensovittaminen niin, että siirtymä esiopetukseen on mahdollisimman joustava, sujuva ja tarkoituksenmukainen. Selkeät palvelujärjestelmät, perhe ja toimijat tietävät tuen polun. Loka- marraskuu	
Prosessin asiakkaat	
Esiopetusikäiset kotihoidossa olevat lapset ja heidän perheensä.	
Asiakastarpeet ja vaatimukset	
Selkeä, oikea-aikainen tiedotus ja ohjeistus ilmoittautumisvaiheessa. Sujuva siirtyminen esiopetukseen, turvallinen ja tarkoituksenmukainen esiopetuspaikka.	
Prosessin menestystekijät	
Asiakaslähtöisyys, ammattitaitoinen ja moniammatillinen yhteistyö, kustannustehokkuus, selkeät käytänteet ja vastuut, joustava, oikea ja oikea-aikainen tiedonkulku, luovuus !!	
Prosessin mittarit	
Asiakaspalaute, itsearviointi, tunnusluvut, esiopetukseen ilmoittautuneiden määrä, erityisen tuen tarpeen määrä	
Keskeiset resurssit ja kyvykkyydet	
Ammattitaitoinen henkilöstö, tietojärjestelmä sujuvaa tiedonsiirtoa varten, tilat, palvelujen riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus ja oikea-aikaisuus, yhteistyöhalu	
Prosessin ohjaus ja kehittämismenettely	
Raportointi, väliarvioinnit, lainsäädäntö, asiakkaiden tarpeet, toimintaympäristön muutokset, strategiat, prosessin omistaja	
Rajapinnat muihin prosesseihin	
päivähoito (kunnan oma ja yksityinen), terv.huolto (neuvola, mtt, tk), sos.työ, perusopetus, Effic (sos- ja terv.huolto, päivähoito), taloushallinto, johtamisjärjestelmä (tunnusluvut), kolmas sektori	

Prosessin mallinnus
Matkalla eskariin

A.5 Vanhempien
eskaristartti

Prosessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä esiopetukseen A. Matkalla eskariin <ul style="list-style-type: none"> - Lapsen ja perheen tuen polku siirryttäessä kotoa esiopetukseen A.1 Tiedonsiirto lapsesta <ul style="list-style-type: none"> - Tietojen kerääminen eskariin siirtyvästä lapsesta - Arviointia tekevät: päivähoito, neuvola ja perhe - Keskeistä lapsen asioiden siirtyminen lapsen mukana toiminnasta toiseen 			
Nykytila/ Tavoittila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Perhe: Lapset ovat : <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoidosta siirtymässä esiopetukseen Hoitolapsen perhe: Päivähoitossa olevan lapsen perhe	Täyttää tiedonsiirtolomakkeen <ul style="list-style-type: none"> - Koskee kaikkia päivähoitossa olevia lapsia 		
Päivähoito: <ul style="list-style-type: none"> - Perhepäivähoito tai päiväkotito Lapsen omahoitaja	Täyttää lapsen tiedonsiirtolomakkeen <ul style="list-style-type: none"> - Täytetään päiväkodissa ja perhepäivähoitossa olevasta lapsesta helmikuussa - Tarvittaessa mukana esim. Kelto, henkilökohtainen avustaja, jne. 		

<p>Perhe: Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoidosta siirtymässä esiopetukseen <p>Hoitolapsen perhe: Päivähoitossa olevan lapsen perhe</p>	<p>Käy lomakkeen yhdessä hoitajan kanssa läpi</p>		
<p>Päivähoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perhepäivähoito tai päiväkotiki <p>Lapsen omahoitaja</p>	<p>Käy lomakkeen yhdessä vanhempien kanssa läpi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lomake käydään läpi niiden vanhempien kanssa, joiden lapset ovat päivähoitossa 		
<p>Neuvolan terveydenhoitaja</p>	<p>Käy läpi omalta alueelta eskariin menevien tiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Effic Terveydenhoito 		
<p>Neuvolan terveydenhoitaja</p>	<p>Täyttää tiedonsiirtolomakkeen ja ottaa yhteyttä vanhempiin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kertoo vanhemmille lomakkeesta ja lähettää sen täytettäväksi 		
<p>Perhe: Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoidosta siirtymässä esiopetukseen <p>Kotilapsen perhe: Kotona hoidettavan lapsen perhe</p>	<p>Vastaanottavat tiedonsiirtolomakkeen ja palauttavat neuvolaan</p>		

<p>Neuvolan terveydenhoitaja</p>	<p>Vastaanottaa tiedonsiirtolomakkeen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnot opetuksen tuen järjestämiseksi, esim: <ul style="list-style-type: none"> • Tarkkaavaisuushäiriöitä • Kokonaiskehityksen viivästymä • Hienomotoriset huolet • Käyttäytymisen häiriöt • Sosiaaliset, emotionaaliset ja kielelliset ongelmat 		
<p>Päivähoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perhepäivähoito tai päiväkot <p>Lapsen omahoitaja</p>	<p>Lähetää tiedot Keltolle</p>		
<p>Perhe:</p> <p>Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoidosta siirtymässä esiopetukseen <p>Kelto</p>	<p>Vastaanottaa tiedot päivähoidosta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käy lasta koskevat tiedot läpi ennen 5-vuotistarkastusta 		
<p>Perhe:</p> <p>Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoidosta siirtymässä esiopetukseen <p>Kotilapsen perhe:</p> <p>Kotona hoidettavan lapsen perhe</p>	<p>On neuvolakäynnillä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Siirtyy vaiheeseen A.2 		

<p>Perhe: Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoitosta siirtymässä esiopetukseen <p>Hoitolapsen perhe: Päivähoitossa olevan lapsen perhe</p>	<p>On neuvolakäynnillä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Siirtyy vaiheeseen A.2 		
<p>Neuvolan terveydenhoitaja</p>	<p>Tekee lapselle 5-vuotistarkastuksen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lapselle tehty 4-vuotiaana laaja terveystarkastus. Mikäli lapsen kehitys ikäkautta vastaava, 5-vuotistarkastus "kevyempi". - Jos 4-vuotistarkastuksessa on ilmennyt kehitysviivästymää tms., tarkastus on laajempi 		
<p>Neuvolan terveydenhoitaja</p>	<p>Kirjaa käynnin tiedot tietojärjestelmään: Effica Terveystarkastus</p>		
<p>Perhe: Lapset ovat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidossa ja siirtymässä koulun esiopetukseen. - päivähoitosta siirtymässä esiopetukseen <p>Kelto</p>	<p>Herääkö huoli? Kyllä/ Ei</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havainnot opetuksen tuen järjestämiseksi, esim: <ul style="list-style-type: none"> • Tarkkaavaisuushäiriöitä • Kokonaiskehityksen viivästymä • Hienomotoriset huolet • Käyttäytymisen häiriöt • Sosiaaliset, emotionaaliset ja kielelliset ongelmat - Kyllä: <ul style="list-style-type: none"> • Vie asian tiedonsiirtopalaveriin • Siirtyy vaiheeseen A.3 - Ei: <ul style="list-style-type: none"> • Arkistoi tiedot lapsesta • Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Effica Päivähoito 		

Neuvolan terveydenhoitaja

Herääkö huoli? Kyllä/Ei

- Havainnot opetuksen tuen järjestämiseksi, esim:
 - Tarkkaavaisuushäiriöitä
 - Kokonaiskehityksen viivästymä
 - Hienomotoriset huolet
 - Käyttäytymisen häiriöt
 - Sosiaaliset, emotionaaliset ja kielelliset ongelmat
- Kyllä:
 - Vie asian tiedonsiirtopalaveriin
 - Siirtyy vaiheeseen A.3

Prosessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä esiopetukseen A. Matkalla eskariin <ul style="list-style-type: none"> - Lapsen ja perheen tuen polku siirryttäessä kotoa esiopetukseen A.3 Tiedonsiirtopalaveri <ul style="list-style-type: none"> - Tiedonsiirto päivähoidon, neuvolan ja esiopetuksen välillä. - Ryhmä kokoontuu maaliskuussa, käytetään 5-vuotisneuvolan tietoja. - Ryhmän kokoonpano: <ul style="list-style-type: none"> • kelto • neuvolan terveydenhoitajat • erityisopettajat - Palaverissa käsitellään lapset, joista huoli herännyt. - Kelto siirtää tiedon ph:n puolelle. - Erityisopettajat siirtävät tiedon koulujen esiopetukseen. - Käydään palautekeskustelua edellisen vuoden tiedonsiirron onnistumisesta. 			
Nykytila/ Tavoitetila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Esiopetuksesta vastaava	Kutsuu tiedonsiirtopalaverin koolle		
Esiopetuksesta vastaava	Järjestää tiedonsiirtopalaverin		
Neuvolan terveydenhoitajat	Osallistuu tiedonsiirtopalaveriin		
Kelto	Osallistuu tiedonsiirtopalaveriin		
Erityisopettajat	Osallistuu tiedonsiirtopalaveriin		

Esiopetuksesta vastaava	Vie palaverissa esille nousseita asioita tarvittaessa eteenpäin - Esim: <ul style="list-style-type: none"> • sopii asianosaisten jatkotyöskentelystä • vie tarvittaessa asioita eteenpäin 		
Neuvolan terveydenhoitajat	Luovuttaa tiedonsiirtolomakkeet keltolle ja erityisopettajille		
Kelto	Vastaanottaa tiedosiirtolomakkeet päivähoidon eskariin menevistä lapsista		
Erityisopettajat	Vastaanottaa tiedosiirtolomakkeet koulun eskariin menevistä lapsista		
Neuvolan terveydenhoitajat	Vie palaverissa esille nousseita asioita tarvittaessa eteenpäin - Esim: <ul style="list-style-type: none"> • sopii asianosaisten jatkotyöskentelystä • vie tarvittaessa asioita eteenpäin - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Effica terveydenhuolto		
Kelto	Siirtää tiedot päivähoidon eskariryhmiin - Kiertää päiväkotien eskariryhmät syksyllä - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Effica Päivähoito - Siirtyy vaiheeseen A.7		
Erityisopettajat	Siirtää tiedot koulun eskariryhmiin - Kiertää koulujen eskariryhmät syksyllä - Kirjaa tiedot tietojärjestelmään: Koulun tietojärjestelmä - Siirtyy vaiheeseen A.7		

Prosessin nimi		Päivämäärä	
Moniammatillinen yhteistyö lapsen siirtyessä esiopetukseen A. Matkalla eskariin <ul style="list-style-type: none"> - Lapsen ja perheen tuen polku siirryttäessä kotoa esiopetukseen A.5 Vanhempien eskaristartti <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteena on, että lapsiryhmä ja opettaja on tiedossa ennen eskaristarttia - Huhtikuussa - Toiminnallinen vanhempainilta 			
Nykytila/ Tavoitetila		Lisätietoja esim. käytettävät lyhenteet	
Nykytila			
Toimintokokonaisuus, toimija/ rooli	Toiminto	Syöte	Tuotos
Esiopetus <ul style="list-style-type: none"> - Kotona hoidettavat lapset menevät pääsääntöisesti koulun järjestämään esiopetukseen 	Kunnan eskariopettajat ja erityisopettaja suunnittelevat sisällön		
Esiopetus	Koulusihteeri lähettää kutsun perheelle <ul style="list-style-type: none"> - Tietojärjestelmä: Lista eskarilapsista 		
Esiopetus	Koulusihteeri lähettää kutsun perheelle <ul style="list-style-type: none"> - Tietojärjestelmä. lista eskarilapsista 		
Perhe <ul style="list-style-type: none"> - Kotona hoidettavan lapsen perhe 	Vastaanottaa kutsun		
Esiopetus	Järjestää eskaristartin <ul style="list-style-type: none"> - Vanhemmille jaetaan eskaripassi - Siirtyy vaiheeseen A.6 		
Perhe <ul style="list-style-type: none"> - Kotona hoidettavan lapsen perhe 	Osallistuu eskaristarttiin <ul style="list-style-type: none"> - Siirtyy vaiheeseen A.6 		

Liite 6
Oulunsalon kunta

LAPSEN TIETOJEN SIIRTOLOMAKE ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEKSI
Lomake lähetetään lapsen tulevaan esikouluun lastentarhanopettajalle ja/tai
erityisopettajalle/ erityislastentarhanopettajalle

LAPSEN TIEDOT	Päivämäärä:
Lapsen nimi: _____ Syntymäaika: _____ Päiväkoti: _____ Yhteyshenkilö/terveydenhoitaja: _____ Yhteyshenkilön/terv.hoitajan allekirjoitus: _____ Puh. ja s-posti: _____ Äiti: _____ Puh. ja s-posti: _____ Isä: _____ Puh. ja s-posti: _____	
Nämä asiat sujuvat lapselta hyvin: Vanhemmat: Päivähoito/neuvola:	
Näissä asioissa lapsi tarvitsee vielä tukea/harjoitusta: Vanhemmat: Päivähoito/neuvola:	
Toteutetut tuki- ja erityisjärjestelyt:	
Muuta huomioon otettavaa: Vanhemmat: Päivähoito/neuvola:	
TIEDONSIIRTOLUPA Annan päivähoiton / neuvolan henkilöstölle luvan siirtää esiopetuksen henkilöstölle lapseni esiopetuksen järjestämiseksi yllä olevat tiedot. Oulunsalo __/__20__ _____ Lapsen vanhemmat / huoltajat	

Liite 7

TERVETULOA,

ESKARISTARTTI-VANHEMPAINILTAAN

aika & paikka: _____

**VAIHTAMAAN TÄMÄN HETKEN AJATUKSIA, KUULUMISIA
JA TUNTEMUKSIA ESKARIN ALOITUKSESTA.**

”Ompelin purjeet, neuvoin reitit, mutta tuulille en mahtanut mitään.”

**TULE HAKEMAAN ESKARIPASSI LAPSELLESI,
SEN AVULLA VOITTE YHDESSÄ VALMISTAUTUA SYKSYÄ
VARTEN.**

HAUSKA ESKARIMATKA ALKAA!

Liite 8

ESKARIPASSI

MITÄ TAITOJA HALUAISIT OPPIA ESKARIN AIKANA:

Tämä passi on sinulle

*

(oma nimi)
avuksi esikoulun aloitukseen.

*

_____ klo _____

*

Eskari alkaa! Tervetuloa!
(Otathan passin mukaan eskariin!)

*

NETTIVINKKEJÄ VANHEMMILLE:

- www.mll.fi/vanhempainnetti/
- www.lukimat.fi
- www.kidsskills.org
- www.wsoy.fi (oppimateriaalit/ koulukanava/ esiopetus/ opettajan materiaali/ taitopassit)
- koulun nettisivuilta löytyy kunnan esiopetussuunnitelma

LAPSILLE:

- www.liikenneturva.fi
- www.satunetti.fi
- www.lastenmaa.net
- www.papunet.net
- www.coloringbookfun.com
- www.yle.fi/pikkukakkonen/
- www.oppijailo.fi
- www.koulukanava.fi

Myös lautapeliä pelaaminen yhdessä ja kirjojen lukeminen valmistelee lasta esikouluun.

NÄITÄ ASIOITA VOIT HARJOITTELLA KESÄN AIKANA:

(Laita hymynaama sen taidon perään, jonka olet oppinut.) ☺

- *Sanomaan oman nimeni
- *Pukemaan ja riisumaan itse
- *Selviämään itse vessassa
- *Huolehtimaan omista tavaroista
- * Siivoamaan jälkeni
- *Voitelemaan leipäni
- *Ruokaillessa veitsen ja haarukan käyttö
- *Kuuntelemaan yhden sadun rauhassa
- *Kulkemaan eskariin turvallisesti, ensin aikuisen kanssa

Liite 9
Oulunsalon kunta
Tukeva-hanke
kevät 2010

ESKARISTARTTI, VANHEMMAN KOKEMUKSIA:

Olet osallistunut Eskaristarttiin,

Mikä oli tänä iltana parasta:

Mitä muuttaisit/tekisit toisin:

Miten koet illan tarpeellisuuden vanhempana:

Terveisiä tulevalle esiopelle: